FEMINISMEN I MUSIKTERAPI

Interviews med en klient og terapeut

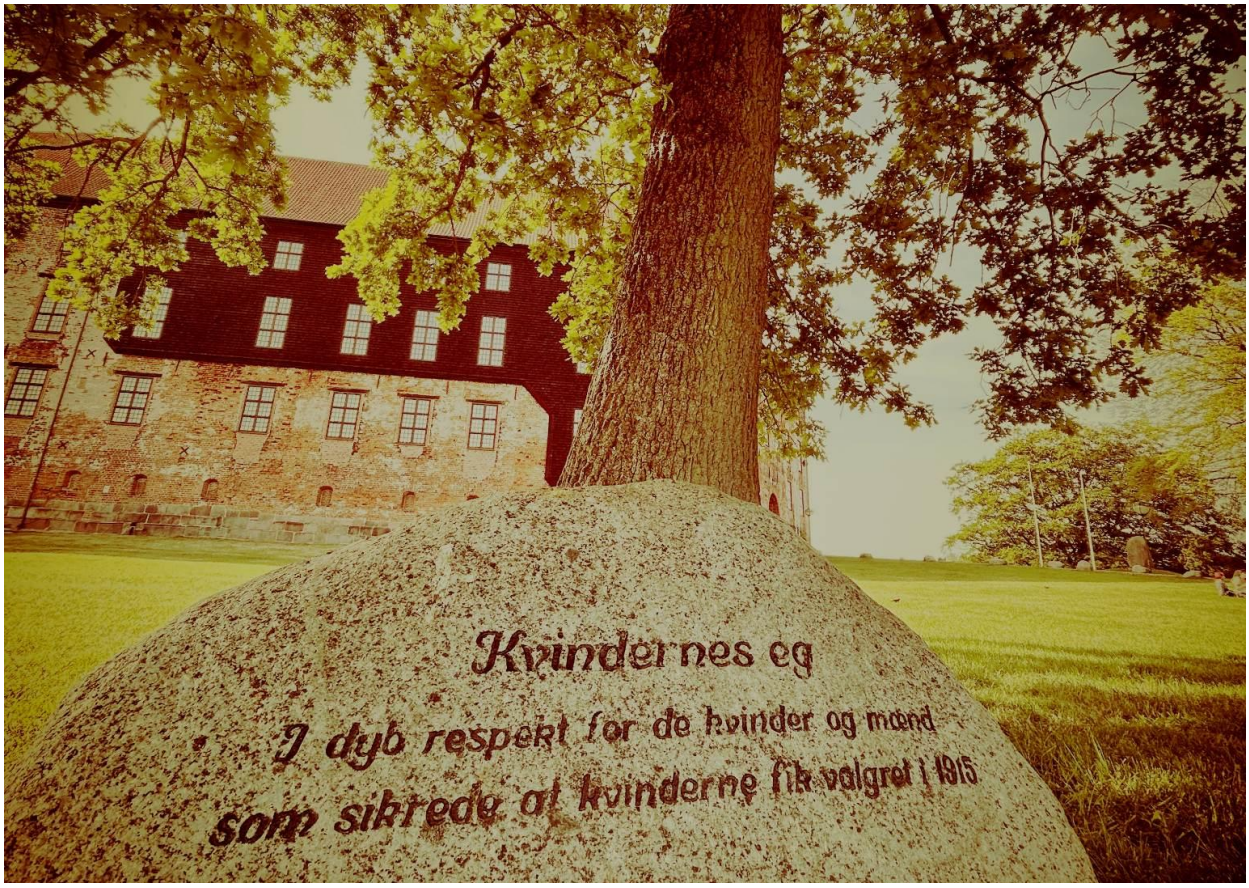

Sophie Augusta Frederikke Stig Meyer

Kandidatspeciale i Musikterapi 2023
AALBORG UNIVERSITET

Studienummer: 20163499

Humanistisk fakultet, Aalborg Universitet

Kandidatspeciale, Musikterapi

Afleveringsfrist: 31. maj 2023

Fag: Kandidatspeciale

Antal normalsider: 68,7

Antal anslag (med mellemrum): 164.860

Forsidebillede taget af Sophie A. F. Stig Meyer

Underskrift: 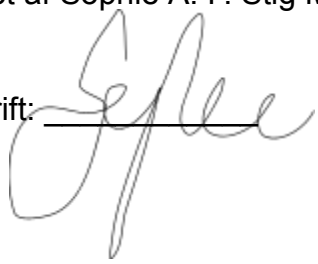

ABSTRACT

Background: Feminism has indeed affected the field of music therapy. The interest for this field started in the early 2000's, and is still growing. I have always shown great interest in this subject, and since feminism in music therapy wasn't introduced in my time of schooling, I wanted to further investigate this subject myself. I have a preference for interviews and stories told from relevant people, and therefore I wanted to interview someone who had missed feminism in their time of therapy, and one who worked with feminist music therapy. My research question ended up being "how has feminism affected music therapy and how can this be described through two interviews from both a therapist and a client, analyzed with thematic coding, according to an ethnographic inquiry?".

Methods: I did two semi-structured interviews - one with a music therapist, who in her own education, felt a lack of the feminist perspective. The other was with a music therapy teacher, who shares her experience in this field. Both participants were found online, one through a social media post by me, and the other by email directly. The interviews were transcribed and analyzed with thematic coding ethnographically. Main points were summarized and compared to each other.

Results: Both participants share life experiences, of which some are from the late 1990's and early 2000's during their own time of music therapy education. Both participants had felt feminism was missing in the field of music therapy, and both participants seem to have a skeptical view on the psychodynamic method in music therapy. The music therapy teacher had various examples of feminist issues in both music therapy schooling and practice. The other participant had examples of feminism lacking in the therapy and in some exam-context included in the music therapy education, and also some other examples from other kinds of therapy.

Conclusion: Both participants have a skeptical view on psychodynamic music therapy, and stresses the importance of acknowledging the impact by the society surrounding us. Further research could be rich from this point of view, and add to the growing feminist discussion on a world wide level.

INDHOLDSFORTEGNELSE

ABSTRACT 3
INDHOLDSFORTEGNELSE 4
KAPITEL 1: INDLEDNING 6
1.1 Indledning 6
1.2 Problemfelt 6
1.3 Problemformulering 7
1.4 Design 7
KAPITEL 2: TEORI 8
2.1 Feminismen 8
2.2 Feminismen i musikterapi 9
2.2.1 Feministisk musikterapeutisk assessment og supervision 11
2.3.2 Feministisk pædagogik 12
2.3 Terapeut-klient roller og dynamik 14
2.4 Opsamling 15
KAPITEL 3: METODE 16
3.1 Videnskabsteori 16
3.1.1 Fænomenologi 16
3.1.2 Kvalitativ paradigme 17
3.1.3 Etnografisk tilgang 17
3.2 Semi-strukturerede interview 18
3.2.1 Fremgangsmåden i interview 18
3.2.2 Udfordringer og styrker ved interview 19
3.2.3 Etik i interview 20
3.3 Tematisk kodning 21
3.1 Fremgangsmåden 22
3.4 Etik 25
KAPITEL 4: ANALYSE 26
4.1 Fremgangsmåde i behandling af interviews 26
4.1.1 Forforståelse 26
4.1.2 Risikoen for bias 26
4.1.3 Gennemlæsning, transskription og kodning 27
4.1.4 Gruppering og tematisering 28
4.2 Præsentation af informanterne 28
4.2.1 Informant A: Klienten 28

4.2.2 Informant B: Musikterapeuten 29
4.3 Analyse samt fund for informant A 29
4.3.1 Temaer for interview A 29
4.3.1.1 Samfundet 30
4.3.1.2 Studiet (musikterapi på Aalborg Universitet) 31
4.3.1.3 Terapi generelt 32
4.3.1.4 Terapi personligt 34
4.3.1.5 Vedrørende A personligt 37
4.4 Opsamling 38
4.5 Analyse samt fund for informant B 40
4.5.1 Transskription, kodning og memebercheck 40
4.5.2 Temaer for interview A 40
4.5.2.1 Feminismen som bregreb 41
4.5.2.2 Feminismen i musikterapi-uddannelse 43
4.5.2.3 Feminismen i musikterapi-praksis 45
4.5.2.4 Magtstrukturer i terapi 47
4.5.2.5 Samfundsstrukturer 48
4.5.2.6 Vedrørende B personligt 51
4.5.2.7 Koder, der ikke blev placeret 52
4.6 Opsamling 53
4.7 Sammenholdning af interviews 54
Skema for sammenholdning af analysefund: **55**
Emne 55
A (klient) 55
B (terapeut) 55
Ligheder og forskelle 55
4.8 Opsamling 56
KAPITEL 5: DISKUSSION **58**
5.1 Teoriens spejling i analysefundene 58
5.2 Metoden og fremgangsmåden 60
5.3 Feministisk etik og membercheck 61
5.4 Informanterne og deres relevans for emne 62
5.5 Hvordan denne viden kan implementeres i feltet og på studiet 64
5.6 Feminismen som målet for det gode, oplyste og et perspektiv fremad 65
5.7 Feminisme i terapi - relateret beretning 66
KAPITEL 6: KONKLUSION **70**
LITTERATURLISTE 72
BILAG **74**

KAPITEL 1: INDLEDNING

1.1 Indledning

Emnet om ligestilling og opmærksomhed på især de dårligere stillede samfundsgrupper gror og gror og har også berørt musikterapifeltet. Dette er hyperrelevant, da det er mange bevægelser der sker i samfundet set på et globalt plan lige nu - og musikterapi vil naturligvis følge med. Som et nyere eksempel kan det fremhæves, at Suzannah Scott Moncrieff havde fokus på racismen i musikterapi, især hvordan GIM musikkens baggrund beroede meget i koloniseringens ånd.
Tager vi et skridt tilbage rent historisk, er der mange eksempler på kampe for rettigheder og ligestilling - og dette kan dateres langt tilbage for kvinder.
Omtrent halvdelen af verdens befolkning er kvinder, og alligevel ser vi hvordan tallene for voldsudøvere samt voldsramte på tværs af kønnene længe har været, og stadig er, helt skævt fordelt på kønnene. Vi ser ulighed i lønninger, levealder, psykisk velvære og niveau af kønsbaseret forskelsbehandling eksempelvis på arbejdsmarkedet. På et rent personligt plan har jeg fundet dette emne rigtigt interessant gennem mange år, og er derfor enormt glad for at få muligheden for at dykke ned i feministisk musikterapi.

1.2 Problemfelt

Debatten om køn har fået stigende opmærksomhed gennem årene, og det er et emne, der berører langt de fleste: for vi har alle mærket, hvordan kønsroller har påvirket vores liv og identitet. Det er bare først nu, der på et samfundsmæssigt plan rigtigt bliver åbnet op for en diskussion omkring det som #metoo er et perfekt eksempel på.

Det har haft min interesse gennem mange år, og jeg synes også, jeg har bemærket små elementer af det i min studietid, eksempelvis hvilke kommentarer der gives baseret på kønnets stereotyp frem for personen man snakker med. Rent fagligt har feminismen ikke været noget, vi har berørt i plenum i min studietid. I tillæg har jeg også nogle gange en fornemmelse af, at de strukturer der skaber de narrativer vi lever i, ikke får tildelt nok ansvar for hvordan det påvirker vores liv - at det nærmere er den enkelte, som ikke er konform, der tildeles ansvaret.

Der findes udgivelser i feministisk musikterapi, og i takt med at der sættes mere opmærksomhed på det generelt i samfundet, udgives der også flere publikationer vedrørende dette. Jeg har i min studietid ikke selv stødt på feministisk orienteret

litteratur i pensum, men ved der er begyndende opmærksomhed på dette nu. I min litteratursøgning i forbindelse med denne skriveproces har jeg opdaget, at der er mange publikationer vedrørende feministisk musikterapi, og at interessen for det har været under opsejling længe.

For at dykke længere ned i dette felt og samt få direkte fortællinger fra mennesker, der beskæftiger sig med dette, vil jeg samt interviewe en musikterapeut med meget erfaring indenfor feministisk musikterapi – og i tillæg supplere op med en beretning fra en kvinde, der har været i et musikterapiforløb. Her håber jeg at få svar på hvordan feminismen har fundet plads i musikterapi - og hvordan et eksempel kunne være på at arbejde feministisk med musikterapi. Hvordan kunne et eksempel se ud på en situation, hvor klienten oplever feminismen som fraværende? Og hvordan passer disse beretninger sammen med litteraturen inden for feministisk musikterapi?

1.3 Problemformulering

Hvordan har feminismen haft indflydelse på musikterapi og hvordan kan dette beskrives gennem to interviews af terapeut og klient, analyseret med tematisk kodning, ifølge en etnografisk undersøgelse?

1.4 Design

Designet er tilrettelagt ud fra et etnografisk perspektiv: hvilket vil sige, at målet er at opnå større indsigt og forståelse inden for emnet - i dette tilfælde feministisk musikterapi - gennem beretninger fra mennesker, der har erfaringer herfra. Derfor præsenteres teorien først, for at opnå større indsigt i emnet. Efterfølgende forklares metoden samt tilgangen til at løse problemformuleringen. Herefter vil jeg gennemgå fremgangsmåden, som i dette tilfælde bliver et semistruktureret interview, der kondenseres med tematisk kodning. Så præsenteres materialet, eksempler på analysemetoden samt analysefund. Herefter opsamles og sammenlignes analysefundene med litteraturen. På den måde bliver det muligt at gennemskue hvorvidt der er overensstemmelse mellem uddragene fra den faglitterære verden og beretninger fra den levede verden. I diskussion vil eventuelle udfordringer, faldgrupper eller lignende synliggøres. Derudover vil en metarefleksion over de anvendte teorier og metoder også beskrives. Opsamlende konkluderes der på de vigtigste pointer, som trådte i forgrunden. Slutteligt tillader jeg mig at udfolde emnet, således at det kan bredes ud og perspektiveres til andre emner, inspireret af lignende tankegange. Dette er også for at kunne fornemme dette emnes videreudvikling. Slutteligt vedlægges alle bilag for større gennemsigtighed.

KAPITEL 2: TEORI

I dette kapitel afdækkes teorien, som udgør rammen for forståelsen af det materiale, der er inkluderet i projektet. Det er derfor nødvendigt at beskrive det teoretiske bagland, så det giver bedre forståelse af informanterne og det, de kommer fra.

2.1 Feminismen

For at forstå hvilken størrelse feministisk musikterapi er, er baglandet - feminismen - nødt til at blive beskrevet.

Feminismen har ikke klart optegnede grænser, da definitionen ofte afhænger af hvilken eksempelvis kulturel kontekst, som det udspiller sig indenfor. Dog er der et grundprincip i feminismen, hvilket kan defineres som ønsket om at skabe lige muligheder og vilkår for mænd og kvinder, politisk, økonomisk og socialt (Haradhan, 2022).

Der har været flere bølger af feminisme gennem tiden. Feminismen har eksisteret meget længe, og kan dateres historisk langt tilbage, formodentligt ikke så organiseret som vi kender til det nu. De tidlige stadier af organiseret feminisme kan i Europa siges at gå tilbage til 1700-tallet, hvor forskellige udgivelser italesatte kvinders rettigheder i samfundet. På verdensplan kan en lignende tankegang ses i 1800-tallet. Af forskellige retninger inden for feminisme kan der nævnes eksempelvis liberal feminisme, socialistisk feminisme, radikal feminisme og anti-rascistisk feminisme med flere. De forskellige retninger har forskellige fokuser, udspringer af forskellige filosofier samt har forskellige metoder til at opnå deres mål, men har dog grundprincippet til fælles (Haradhan, 2022).

Feminismen anskuer kønnene som ikke værende ligestillede, med mænd i centrum, privilegerede og som de samfundsmæssigt overlegne. Feminismen er en kritik af dette. Et andet af feminismens hovedmål er at variere repræsentationen af kønnene i højere grad såvel i hjemmet, men også politisk, akademisk, på arbejdspladser, i medierne, forskning, sexualitet, identitet og andre platforme, hvor mænd har været centralt placeret. (Hadley, 2006)

I forhold til den moderne feminisme, som vi har været i kontakt med i samfundet, kan tre bølger af feminismen beskrives. De tre bølger differentieres på hvilken mærkesag, de hver stod for:

Den første bølge omhandlede kvinders stemmeret og har hovedsageligt været forbundet med ønsket om lige rettigheder for kvinder og mænd.
Den anden bølge af feminisme har hjemme i 1960'erne, hvor mange andre bevægelser i samfundet opstod. Dette var blandt andet et produkt af efterkrigs-samfundet og det er også her rødstrømpe-bevægelsen udspillede sig. Her udviklede de forskellige feminismer med hver deres filosofiske bagland sig. Her kom der fokus på patriarkatet blandt andet. Feminismen hidtil var dog centreret omkring hvide, heteroseksuelle mennesker i middelklassen.
Den tredje bølge af feminismen tilbyder et metaperspektiv, hvor feminister stiller sig kritisk overfor *systemerne* såsom racisme, heteronormatisme, abelisme, klassicisme; generelt magtstrukturer, som sætter marginaliserede mennesker i en ringere position. Deraf udspringer opmærksomhed på queer-identiteter, samt kønsudtryk- og identitet (Hadley, 2006).

2.2 Feminismen i musikterapi

Feministisk musikterapi kan anskues på flere måder, og har i nogle anseende været betragtet som en generel retning inden for musikterapi på linje med eksempelvis behavioristisk, neurologisk og humanistisk orientering. Dette burde dog udfordres og det kan siges at være mere relevant at benytte feministisk musikterapi som en forståelsesramme snarere end en tilgang. Dette især da patriarkatet påvirker alle der lever i det - uanset køn, etnicitet eller seksualitet (Bodry, & Schwantes, 2021).
I et kapitel i den centrale bog *Feminist Perspectives in Music Therapy* sættes de underliggende principper i den psykoterapeutiske tilgang over for grundprincipperne i samfundsmusikterapi og den feministiske terapi teori. Samfundsmusikterapien deler synspunkter med den feministiske teori da begge opfordrer til at man gør sig bevidst om samfundet omfattende påvirkning på individerne (O'Grady & McFerran, 2006).

Dette følgende afsnit tager meget udgangspunkt i artiklen *Clinical applications of feminist music therapy: an overview of the literature* skrevet af musikterapeuterne Kendra Bodry og Melody Schwantes.
Interessen for feltet startede med Sandi Curtis' undersøgelse af en sammenhæng mellem kvinders udfordringer og musikterapi - helt tilbage til 1990. Undersøgelsen dækkede over både private og professionelle udfordringer, som de deltagende kvinder oplevede. Mange rapporterede tilbage at sexisme havde påvirket dem i varierende grad. To år senere diskuterer og understreger musikterapi-professoren Sue Baines vigtigheden af at musikterapeuter forstår den politiske kontekst, som terapien udspiller sig indenfor og evner at integrere denne. Senere igen kommer endnu et studie fra Curtis, der vægter

kvinders stemmer og omhandler kvinder, der har været udsat for vold. Denne udgivelse inkluderer magt, empowerment samt socialt- og politiske orienterede refleksioner. I de følgende år udgives lidt forskellige feministisk orienteret litteratur, eksempelvis af Hadley og Rolvsjord. Social retfærdighed blev centralt og bevægelsen kunne også sættes i sammenhæng med at lignende områder blev udforsket, som eksempelvis samfundsmusikterapi, queer-teorier samt andre modstandere af undertrykkelse (Bodry & Schwantes, 2021).

Før 2006 var interessen og litteraturen inden for feltet relativt sparsom. Feministisk musikterapi fik først fodfæste gennem føromtalte bog *Feminist Perspectives in Music Therapy* af Sudan Hadley, som har en doktorgrad i musikterapi fra Melbourne i Australien. I bogen *Feminist Perspectives in Music Therapy* drages der også paralleller mellem den feministiske musikterapeutiske tankegang og den samfundsmusikterapeutiske tankegang, hvor man adresserer samfundsstrukturen og kulturen i terapien (Hadley, 2006).

Efter udgivelsen af denne bog steg den feministiske tankegang i popularitet i akademiske artikler indenfor musikterapi. Specifikke metoder som eksempelvis sangskrivning og optræden blev især også underbygget som feministiske metoder, der var selvtillids-opbyggende og empowerment-baserede. Interessen for musikterapeutisk pædagogik var på samme tid med denne bevægelse stigende. I artiklen *Clinical applications of feminist music therapy: an overview of the literature* gennemgås den relevante litteratur, der har været tilgængeligt på daværende tidspunkt og på udvalgte databaser og inkluderet feministisk musikterapi (Bodry & Schwantes, 2021). I gennemgangen af litteraturen har de fremhævet Curtis' fire mål for feministisk musikterapi; De lyder som følger:

1) At udvikle på kvinders selvstændighed og empowerment samt udvikle deres personlige og sociale ressourcer.

2) At udvide forståelsen af den socialpolitiske kontekst for kvindernes problemer og liv generelt samt forstå omfanget af undertrykkelse inden for eksempelvis sexisme, racisme, klassisme og homofobi.

3) Forstå, at målet for hver kvinde som individ er at opnå det mest optimale niveau af funktion. Dette skal defineres ud af klienten og ikke ud fra terapeutens eller samfundets standarder.

4) At initiere social forandring i et større perspektiv.

Flere af disse gik igen i de inkluderede publikationer. Empowerment har været et af de mest centrale mål for feministisk musikterapi. De øvrige mål var også nævnt i flere af de fremhævede udgivelser. Eksempelvis klienternes egne mål og definitioner for det optimale udfald. Fremhævelserne af deltagernes stemmer blev også diskuteret i de fleste artikler, og hvordan det har givet plads til klientens perspektiv i terapien. Alle artiklerne på nær én inkluderede forholdet mellem terapeuten og klienten, og hvordan dette intentionelt blev etableret (Bodry & Schwantes, 2021).

2.2.1 Feministisk musikterapeutisk assessment og supervision

For at kende mere til feminismen i musikterapi, er der her fremhævet og beskrevet to store elementer inden for terapi generelt - assessment og supervision - for på den måde bedre at kunne indramme hvad feministisk musikterapi er.

Feministisk assessment er beskrevet af musikterapeuten Sue Shuttleworth og tager udgangspunkt i den gængse assessment, som den alment er kendt indenfor feltet. Almindeligvis er assessment et term, der dækker over en evaluering af klientens udfordringer, styrker samt at evaluere eller vurdere på hvilke mål, klienten kunne gavne af. Feministisk assessment kendetegnes ved, at der er lagt særligt vægt på nogle bestemte elementer. Heraf kan der nævnes at det skal synliggøres, at sexisme og undertrykkelse påvirker kvinders liv - denne virkelighed skal synliggøres for både os selv og andre. Der skal fokuseres på kvinders personlige ressourcer og de styrker, de besidder, og de oplevelser, kvinderne beretter om, skal valideres. Herudover er der en række andre faktorer, som spiller ind på feministisk assessment. Det handler ofte om køn og den rolle, det kan spille eksempelvis i validering af udtalelser, i teorier og lignende. Det belyses ofte også hvordan vi alle er påvirket af patriarkatet, og at det har betydning for assessment, hvor bevidst eksempelvis terapeuten er over sine egne internaliserede mønstre som produkt af systemet. Det dækker eksempelvis over forståelsen af sociokulturelle elementer, kommunikation på tværs af kulturer, opfattelser af sundhed samt forståelsen af dynamikken mellem individet og det kollektive. Vi kan aldrig frasige os, at den bias, der udspringer af at være påvirket af det miljø vi er vokset op i, eller bias generelt, som subjektive mennesker. Derfor er det endnu vigtigere at bekendtgøre sig selv med hvordan dette påvirker os og vores opfattelse af verden omkring os (Shuttleworth, 2006).

I den tidligere omtalte bog *Feminist Perspectives in Music Therapy* er feministisk supervision også beskrevet. Supervision i sig selv er ikke nødvendigvis kvindeundertrykkende i sin natur, men det er heller ikke beskrevet direkte feministisk. Derfor har kunstterapeuten Michele Forinash skrevet et afsnit om, hvordan man kan

definere feministisk supervision og den feministiske filosofi, der ligger bag denne. Et kerne aspekt, hvori feministisk supervision adskiller sig, er at denne type supervision især er opmærksom på magtforskellen der ligger i rollerne som supervisor og den superviserede. Der vil også være skærpet fokus på at udvikle et perspektiv, som er anti-racistisk, multikulturelt og feministisk, i den superviserendes kontakt med terapeutens udfordringer. I dette er det gavnligt at undersøge de kulturelle rødder for disse tendenser i samfundet, og gennem dette kunne forstå hvor strukturerne kommer fra og hvilket system klienterne er i kontakt med. Denne form for supervision kræver også at superviseren og den superviserede anerkender deres egne eventuelle internaliserede følelser, som stammer fra systemet. I feministisk supervision kan der beskrives ni kendetegnende komponenter. Disse beskrives som:

1. At fokus ligger på processen
2. bevidsthed samt analyse af køn og hvordan de medfølgende roller spiller ind i dette
3. Sammenhængen mellem therapeutens teoretiske orientering og de feministiske kerneværdier
4. At gennemgå de mål, der er sat for terapien
5. En åben tilgang til definitionerne af sundhed
6. Explicit bevidsthed om både interne og externe problemer der viser sig i terapien
7. En process, der tilbyder klienten løbende feedback
8. Fokus på at skabe kvinde-grupper
9. Respekt for den superviseredes erfaring og styrker som terapeut

Dette kræver naturligvis at superviseren har forholdsvis bredt kendskab til feministiske værdier. Således kan et højere niveau af bevidsthed vedrørende strukturerne i samfundet, herunder kønsroller, opnås. Forholdet mellem supervisor og den superviserede er dermed også mere ligevægtig; Her beskrives processen som noget organisk, begge parter får udbytte af (Forinash, 2006).

2.3.2 Feministisk pædagogik

Feministisk pædagogik er et vidt begreb og der eksisterer mange grene af konceptet. Eksempelvis kan der nævnes queer feministisk pædagogik, anti-racistisk-, intersektionel-, liberal- eller social feministisk pædagogik. Bevægelserne startede i 90'erne med Carol Shrewsbury, som anses for at være en af de pionerer, som banede vejen for feministisk pædagogik (McCusker, 2017). Her refereres der til feministisk pædagogik i ental, da retningerne naturligvis varierer, men deler værdigrundlaget.

Feministisk pædagogik vil gerne udfordre undervisningsformen, som den almindeligvis præsenteres. Bevægelsen startede som modsvar til en undervisningsform, der var noget mere konservativ end den vi kender i dag, hvor kvinder var sat meget i baggrunden og eksempelvis ikke havde lige mulighed for at deltage i undervisningen som mænd (McCusker, 2017).

Den klassiske rollefordeling samt forventning til eksempelvis undervisere og studerende, kan siges at være inspireret af undertrykkende strukturer i samfundet. Eksempelvis er der en meget skæv magtbalance mellem de to karakterer; den ene har al lærdom, bestemmer strukturen, taler, dikterer indhold, hvorimod den studerende intet ved, tier stille og følger strukturen uden spørgsmål eller indvendinger. Magtbalancen er meget ujævn, og dette er netop noget af det centrale, som den feministiske tankegang er modstander af (Hadley, 2006). I en feministisk konstrueret situation, er magten delt mellem personerne, og læring er et begreb, som sker begge veje mellem underviseren og den studerende. Feministisk pædagogik forudsætter et engageret læringsmiljø, hvilket inkluderer en selvrefleksiv proces. For at åbne læringsmiljøet op, arbejder den feministiske pædagogik på at adskille sig fra de undertrykkende tendenser i samfundet, som eksempelvis indenfor klassicisme, racisme, sexisme, homofobi samt ableisme (Grimson-Broughtoun, 2020).

Desuden er intersektionalitet et kernebegreb i feministisk pædagogik. Intersektionelle analyser har også været meget frugtbart for feminismens udvikling (og i tillæg at nuancere kønsforståelse generelt) og været med til at forme den feministiske pædagogik, som vi kender den i dag (McCusker 2017).

Man ser stadig eksempelvis en stor ubalance i fordeling af køn på eksempelvis såkaldte STEM uddannelser, som står for naturvidenskab, teknologi, ingeniør og matematik. Derudover er der også en kønnet frygt for at nogle uddannelser, såsom medicin, mister kvalitet, hvis uddannelserne bliver mere feminine (Nicholas, Penny Light, & Bondy 2016).

Formålet med den feministiske pædagogik er til dels også at empower eleverne. På den måde kan formålet beskrives som en stræben efter forandring; at der kan skabes et rum hvori social forandring kan finde sted, og eleverne kan omsætte deres tanke til handling. Gennem en bevidstgørelse af de undertrykkende tendenser i samfundet, giver man eleverne et sprog for dette og en medfølgende mulighed for at give kritik af systemet. På den måde kan der genereres ny viden, der stammer fra en mere frigjort tankegang og ikke fra den klassiske læringsform (Grimson-Broughtoun, 2020; McCusker, 2017).

Derfor kan essensen af den feministiske pædagogik opsummeres som følger; En tilgang, der bevæger sig imod en redefinering af magtfordelingen i en læringssituation, større diversitet, kritisk tænkning, taletid til alle stemmer, at lægge en højere værdi i personlig erfaring og større frihed til at tale åbent. Dette ønskes også at kunne række ud over læringssituationen, og videre ind i elevernes daglige liv (McCusker, 2017).

2.3 Terapeut-klient roller og dynamik

I terapien består dynamikken oftest af de to deltagere - terapeuten og klienten. Denne dynamik betegnes ofte som den terapeutiske alliance og er central for udbyttet af terapien. Begrebet terapeutisk alliance har været defineret af flere forskellige psykoterapeuter, men kan betegnes som den gensidigt tillidsfulde relation, bestående af såkaldte roller: klient og analytiker. Disse to samarbejder om at nå de fælles definerede terapeutiske mål. Den terapeutiske arbejdsalliance har været et forskningsemne langt tilbage og flere modeller er udviklet for at illustrere, hvad denne indebærer. Eksempelvis kan en heuristisk alliancemodel fremhæves. Denne beskriver terapeuten, det fælles og klienten. Terapeuten byder ind med autenticitet, accept og empati samt sin ekspertise og engagement. Klienten byder ind med tillid, modtagelighed og venlighed samt motivation og arbejdskapacitet. Fælles er de enige om graden af styring, intimitet, terapeutiske opgaver og mål (Hougaard, 2013).

I relationen mellem klient og terapeut, evaluerer begge parter underbevidst hinanden. Disse evalueringer rettes til undervejs, som sessionerne bliver flere og begge parter har gensidig bedre forståelse af hinanden og deres relation (Li, 2022).

Disse baseres på forventninger, og forventningerne stammer i en hvis grad fra de respektive roller. Når en klient henvender sig til terapi, har denne forventninger til den gældende terapeut. I dette vil klientens tilknytningsmønster også spille ind - da klienten rent naturligt vil lave antagelser om relationen baseret på klientens erfaringer (Hougaard, 2013).

Terapeutens rolle er i høj grad defineret af det faktum, at vedkommende er terapeut. Målet bliver at opbygge en gensidig tillid samt en fælles alliance. Terapeuten stræber efter at facilitere og støtte klientens process i denne relation. Terapeuten har også et ansvar for at forholde sig både til klienten og sig selv, og derigennem have interne og externe dialoger gennem forløbet (Dilks, Tasker & Wren, 2013).

Klientens rolle er på sin vis mere flexibel. Terapi er som regel klientcentreret, og forløbet tilpasses derfor klienten. Et vigtigt element for klienten er dog villigheden til at indgå i

relationen og kunne imødekomme terapeuten. Klienten er derfor nødt til at være modtagelig for terapien, for at det terapeutiske arbejde samt den terapeutiske alliance kan finde sted (Hougaard, 2013).

Klienten forventninger til terapeuten og sig selv bærer en del vægt i forhold til det udbytte, terapien kan rumme. Har klienten positive forventninger til terapeuten, er der også højere chance for at det terapeutiske udbytte er stort. Klientens forventninger til terapien afspejler nogle karakteristika i klienten. Derfor kan det være gavnligt og frugtbart for begge parter at have en samtale om forventninger til terapien tidligt i forløbet (Patterson, Anderson, & Wei, 2014).

2.4 Opsamling

I feminismen og i de feministisk inspirerede retninger er der tydeligt lagt vægt på ligestillingen. Der er beskrevet et ulige magtforhold, som udspiller sig i roller og i kønnene gennem deres roller og muligheder. Dette byder ind til at man gør sig roller og magtforhold mere bevidst - eksempelvis også hvordan denne dynamik i nogen grad er til stede i en terapeutisk alliance. At bryde med undertrykkende strukturer, er et arbejde der både må gøres på et personligt plan, men også noget der må anerkendes som et struktureret problem i samfundet, som kræver en indsats af mere aktivistisk karakter.

KAPITEL 3: METODE

I dette kapitel vil metoden blive beskrevet. Dette afdækker både det videnskabsteoretiske bagland, samt etikken og hvordan denne er sikret bedst muligt. Det værktøj, der er blevet benyttet til at behandle pågældende data, er også beskrevet i dette kapitel.

3.1 Videnskabsteori

Det er vigtigt at belyse videnskabsteorien og hvorfor man har valgt de tilgange, man har. På den måde kan man gøre de grundlæggende tanker, som danner basen for projektet, mere eksplicitte. Videnskabsteori er et lidt bredere term, der dækker over flere forskellige aspekter af mere filosofisk art. Blandt andet hvilken tilgang, der benyttes, hvordan der her forholdes til etikken samt hvordan designet er tilrettelagt og hvilke resultater man kan forvente af dette.

3.1.1 Fænomenologi

Den fænomenologiske tankegang har som mål at lære et fænomen at kende gennem bevidstgørelsen af os selv og det, vi ønsker undersøgt. Det som ligger mere implicit i vores hverdag - vores holdninger, væremåde og udtryk, som er meget relevante i arbejdet med mennesker (Pahuus, 2010).
Derudover er fænomenologien grundet i en filosofi, der anser mennesket som uadskilleligt fra dets forforståelse og generelle livsperspektiv. Derfor er den bedste måde at imødekomme den menneskelige subjektivitet, at gøre så mange tanker og fordomme så explicit som muligt. I ønsket om at opnå forståelse favnes disse elementer - i den såkaldte *fortolkende fænomenologi* ønskes et fænomen forstået gennem indsigt og tolkning af oplevelser. Hovedmålet bliver derved at forstå menneskers perspektiver på sig selv og verden, der omgiver dem (Robson, 2016).

I fænomenologien opsøger man almindeligvis at beskrive et fænomen samtidig med at ens egen subjektivitet tydeliggøres. På den måde er det mere gennemsigtigt for læseren at forstå hvilken indvirkning forfatteren kan have på de beskrivelser, der fremlægges. I den fortolkende fænomenologi ønskes der også at opnå en indsigt og forståelse i det gældende emne, hvorved der må tolkes på eksempelvis analysefundene (Robson, 2016).

Jeg har valgt fænomenologien, da det er et fænomen, jeg ønsker at undersøge nærmere, og dette gøres gennem beretninger fra informanternes liv, hvor jeg selv er interviewer. Det vil være den fortolkende fænomenologi, da jeg kommer til at arbejde med og

analysere begge interviews.

3.1.2 Kvalitativ paradigme

Kvalitativ er den ene yderlighed på et spektrum, der spænder fra kvantitativ, til mixed methods og ender i det kvalitative. De elementer, der typisk kendetegner den kvalitative metode, som følger; dataen er sjældent i tal eller statistik, oftest er det baseret på det verbale, eksempelvis i beretninger, sessioner eller gennem observationer. Perspektivet er fra informanten og konteksten tillægges meget betydning og skal beskrives. Hovedmålet bliver at forstå og finde mening i dataen, og her erkendes det at forfatteren ikke kan frakende sig sin subjektivitet, og det skal derfor også beskrives. Objektivitet tillægges ikke stor vægt i værdifuldhed, og det anses ikke for et mål at kunne generalisere fundene (Robson, 2016).

At gøre videnskabsteorien explicit bidrager også til at klargøre, hvad der er målet, og hvordan disse mål opnås. Denne tilgang bærer også præg af det eksplorative, da jeg forholder mig åbent for hvad der vil vise sig gennem interviewene samt i analysen af disse.

Projektet her er automatisk kvalitativt i det, at der er et lavt antal deltagere. Materialet, der behandles, er interviews, som også oftest forefindes i kvalitative undersøgelser. Dette tillader mig at gå i dybden med materialet.

3.1.3 Etnografisk tilgang

Den etnografiske tilgang har sine rødder i filosofien, hvor den især blomstrede i popularitet efter middelalderen. Erkendelsen der ligger i den etnografiske tilgang er, at viden og sandhed ikke er et udiskutérbart faktum, tværtimod findes det gennem det erkendende menneske (Kvale & Brinkmann, 2015). Formålet i netop dette projekt er at undersøge og opnå større indsigt samt forståelse i dette specifikke sociale og kulturelle fænomen, og derfor er den etnografiske tilgang velegnet.
Det er derfor også en meget anvendt epistemologi i eksempelvis antropologien. I den oprindelige form var den deltagende observatør ude i feltet, i eksempelvis et samfund, der ønskes større indsigt i, i en lang periode over flere år. Dette er naturligvis ikke en mulighed i dette format, og det er her hvor de rige detaljer, beskrivelser og grundige noter træder ind, og kan give bedre indsigt i det, der ønskes undersøgt (Robson, 2016). På den måde opnås der større indsigt i dette felt gennem informanterne og deres oplevelser fra deres liv i feltet. Den etnografiske tilgang gør sig gældende her, idet jeg møder to mennesker og interviewer dem om deres levede erfaringer inden for dette specifikke område. Jeg går åbent til informanterne og betragter deres beretninger som vidnesbyrd

fra feltet, og forstår at det er deres levede sandhed.

3.2 Semi-strukturerede interview

Interview er en velkendt og ikke mindst anerkendt metode til at indsamle data gennem en eller flere informanter. Det kan være i form af eksempelvis skrevne spørgsmål som en eller flere besvarer skriftligt, eller samtale mellem interviewer og informant hvor det både kan være struktureret gennem en liste af spørgsmål eller opbygget med friere rammer, hvor spørgsmålene er mere fleksible samt tillader at man afviger en smule fra dem, afhængigt af hvad interviewet byder på i processen. Sidstnævnte interview kaldes semi-struktureret og det er det, jeg har valgt at benytte (Robson 2016).

Kendetegnende for det semi-strukturerede interview er, at informanten ikke er forpligtet til slavisk at følge en decideret liste af spørgsmål, som alle skal besvares, men er i stedet i besiddelse af en *interviewguide,* som intervieweren kan følge i større eller mindre grad gennem interviewet. Dog har intervieweren eksempelvis overvejet ordvalget samt rækkefølgen af spørgsmålene, før disse stilles. Der er blot mulighed for at stille ekstra spørgsmål, skulle noget interessant og spontant opstå i interviewet, samt afvige fra strukturen (Robson, 2016).

Metoden er meget anvendt i projekter, der anvender flexible designs og især også hvis formålet er at åbne indsigt i pågældende informantens livshistorie. Metoden kaldes også kvalitative interviews, fokuserede interview, dybdeinterviews og så videre, og metoden kan også adapteres til en gruppe (Robson, 2016). Her benyttes det, da jeg ønsker at tilbyde en struktur, der kan give plads til afvigelser fra mine spørgsmål. På den måde håber jeg bedre at kunne sikre at det, som informanterne finder mest vigtigt, træder frem.

3.2.1 Fremgangsmåden i interview

Når man vælger det semistrukturerede interview, er det nødvendigt at gøre sig bekendt med nogle elementer der ligger både forud og efter produktionen af interviewet. Der er dog ikke kun én slags interview og én rigtigt måde at skride frem i processen, men nogle retningslinjer, som kan stilles op, kunne være som følger (Kvale & Brinkmann, 2015):

Forberedelse: Dette indebærer at sætte sig grundigt ind i det teoretiske område, man kommer til at berøre/spørge ind til i interviewet. På den måde har en frugtbar dialog bedst mulighed for at udfolde sig. De spørgsmål, man som interviewer har mulighed for at stille, breder sig også ud, hvis man har større kendskab til området. Derudover, afhængigt af hvilken type interview naturligvis, kan man forberede et script som

strukturerer spørgsmålene i større eller mindre grad - eksempelvis stikord, nogle spørgsmål eller på forhånd nedskrevne spørgsmål.
Interviewpersonen skal informeres om hvad interviewet skal bruges til, og i de fleste tilfælde også hvad det kommer til at dreje sig om. Samtykkeerklæring indhentes inden interviewet udføres (Kvale & Brinkmann, 2015). I dette tilfælde er begge informanter blevet oplyst om, hvad interviewet skal dreje sig om og bruges til, se bilag 5.

Klargøring: De praktiske elementer skal tages stilling til, og sikre bedst muligt udkomne. Eksempelvis skal den optimale platform for interviewet findes - er det fysisk eller online, hvordan kommer miljøet til at være i lokalet, er det åbent eller lukket, formelt eller afslappet. Derudover skal mulighederne for at optage være på plads, og det er altid en god idé at have prøvet udstyret igennem inden udførelsen (Kvale & Brinkmann, 2015).

Udførelsen: Afhængigt af hvilken interviewmetode, der er valgt til formålet, vil udførelsen naturligvis variere. De første minutter af interviewet kan have stor betydning for hvordan atmosfæren bliver for resten af interviewet. De spørgsmål, der stilles, skal helst være korte og enkle. Intervieweren kan skabe en tryg atmosfære ved at lytte opmærksomt, anerkende og udvise respekt og forståelse. På den måde kan man give informanten bedre vilkår til at åbne sig op, føle sig tilpas og fortælle frit.
For at mindske chancen for, at der opstår implicitte meninger og misforståelser, er det favorabelt at stille opfølgende spørgsmål gennem interviewet.
Som afrunding af interviewet kan intervieweren eventuelt opsummere nogle punkter for informanten for at verificere de centrale pointer før afslutningen af interviewet (Kvale & Brinkmann, 2015).

Efterarbejde: efterarbejdet består ofte af gennemlæsning, transskription og eventuelt verificering, hvis der er mulighed for det (Kvale & Brinkmann, 2015).

3.2.2 Udfordringer og styrker ved interview

Interviewet er ikke uden udfordringer. Det kræver i mange tilfælde at intervieweren er velinformeret på det givne område, og i tillæg er interviewets udfald meget afhængig af interviewerens spørgsmål og fremgangsmåde.

Kritikken, der oftest optræder vedrørende interviewets kvalitet, er som følgende; at interviewet ikke er troværdigt, da svarene afhænger af spørgsmålene, og at interviewet i det hele taget er subjektivt frem for objektivt - og ikke intersubjektivt, da tolkningen af interviewet kan varierer fra læser til læser. Derudover går der kritik på, at der er få deltagere, så fundene ikke er generaliserbare (Kvale & Brinkmann, 2015).

Mange disse elementer af kritikken kan tilskrives næsten hele det kvalitative paradigme, da det netop er kontekstafhængigt og personfølsomt. Der er ikke én definition på videnskab, og den viden der genereres er naturligvis anderledes, end hvis det havde været udført på mere kvantitative præmisser (Kvale & Brinkmann, 2015).

Hvordan kan man så bedst sikre den højest mulige kvalitet af et interview? Kvaliteten af et interview er blandt andet afhængigt af, hvorvidt informantens udtalelser er fyldige samt relevante. I forlængelse af dette er den bedste taletids-fordeling korte spørgsmål fra intervieweren og svar fra informanten, der skal være så lange som muligt. Det forhøjer kvaliteten, hvis intervieweren kan fortolke undervejs i interviewet, og på den måde stille mere relevante spørgsmål samt stille de nødvendige, opfølgende spørgsmål som kan tydeliggøre meningen af informantens udtalelser og afklare eventuelle misforståelser. Slutteligt anses det som et kvalitetstegn, hvis interviewet står klart som en fortælling i sig selv og som sådan ikke behøver flere forklaringer (Kvale & Brinkmann, 2015).

3.2.3 Etik i interview

Etik er ikke blot noget, der bør tages hensyn til under selve interviewet eller i udførelsen af analysen - men gennem alle faser af dataindsamlingen. Etik i interviews spænder bredt afhængigt af formatet som interviewet udføres indenfor. Der er eksempelvis etiske valg knyttet til forberedelsen af spørgsmålene, udførelsen af disse, samtykket som informanten skriver under på og hvis interviewet har stor indvirkning gennem bred eksponering, kan det også påvirke eksempelvis hvordan en gruppe mennesker anskues, eller interviewpersonen selv (Kvale & Brinkmann, 2015).

Ved udførelsen af interview, er der risiko for, at man kommer informanten meget nær, og i den forbindelse er der også etiske overvejelser, som intervieweren er forpligtet til at gøre sig. Eksempelvis at overveje spørgsmålenes fremstilling, sørge for at samtykket er forståeligt samt gøre interviewpersonen klar over sine rettigheder. Man bør også tage højde for interviewsituationens stressende natur og hvorledes det kan indvirke på informantens svar o.lign., hvor kritisk man kan forholde sig til informanten og hvorvidt der stilles ledende spørgsmål. De etiske overvejelser bør fortsætte gennem transskriptionen og den analyserende bør forholde sig til hvorvidt denne er loyal mod det talte i interviewet, hvor dybt fundene kan analyseres og hvorvidt der er mulighed for verificering, for at opnå en sikkerhed vedrørende forståelsen af udsagnene (Kvale & Brinkmann, 2015).

3.3 Tematisk kodning

Tematisk kodning er en metode til at analysere kvalitativt materiale, eksempelvis interview. Fordi tematisk kodning kan være en flexibel metode med varierende rammer, tages der udgangspunkt i psykologerne Virginia Braun og Victoria Clarke's artikel om emnet, da de har udarbejdet en struktur, man kan benytte som udgangspunkt.

Tematisk analyse er en metode, hvor man analyserer data for at finde mønstre eller temaer. På den måde bliver den komplekse, kvalitative data reduceret til kernen af emnet - som en art af meningskondensering (Braun & Clarke, 2006).

Tematisk analyse indebærer at identificere temaer - men hvad er det, og hvordan kan sådan et tema se ud? Et tema er et emne, der eksempel er relevant for problemformuleringen, og optræder gentagne gange i materialet. Der er ikke nødvendigvis korrelation mellem vigtigheden af emnet og de gange, det optræder i materialet. Der er ikke stramme fastlagte regler vedrørende hvad, der kan betragtes som et tema i materialet. Det er op til den analyserende, at vurdere hvad der er et tema, ud fra materialet og konteksten. Med det i mente er der flere måder at tilgå tematisk analyse på - det vigtigste er, at fremgangsmåden beskrives og at den variation af metoden man vælger, er konsekvent (Braun & Clarke, 2006).

For at forstå temaerne som repræsentative for den kvalitative data, er det nødvendigt at beskrive dataen meget detaljeret. På den måde er det også muligt for læseren at forstå temaerne og hvordan de repræsenterer helheden. Dette er især relevant hvis der er tale om et forskningsmæssigt overset emneområde. Alternativt kan man også benytte metoden sådan at man vælger nogle temaer ud, som man fremhæver for at belyse eksempelvis et bestemt spørgsmål eller et emneområde (Braun & Clarke, 2006).

To overordnede tilgange i tematisk analyse beskriver Braun og Clarke som "top down" eller "bottom up"; Den induktive bottom-up beskriver en metode, hvor den analyserende forholder sig åbent til datamaterialet uden forsøg på at få data til at passe ind i eksempelvis forskningsspørgsmålet - således at man ville favne det, hvis informantens svar i interviewet adskilte sig fra det forventede, og frembragte uforudsete temaer. Denne type af analyse er derfor bestemt ud fra dataen i så høj grad som muligt. I kontrast til denne metode er der den deduktive metode "top down". Denne analyse kan udføres som en teoretisk-fokuseret analyse, hvor den analyserende kun kigger efter det, som er relevant for forskningsspørgsmålet. De temaer, der viser sig, som er relevante, er derfor de eneste, der uddybes. Dog uddybes disse meget detaljeret.
Derudover må forskeren også forholde sig til hvorvidt der bestræbes på at beskrive det

semantiske niveau - at forstå og beskrive meningen af informantens udtalelser, eller om materialet skal tilgås på den latente facon - som indikerer, at den analyserende vil forsøge at forstå de bagvedliggende ideologier og antagelser, som informanten eventuelt giver udtryk for (Braun & Clarke, 2006).

3.1 Fremgangsmåden

Processens omfang strækker sig over den tidligere søgen i dataen efter temaer, hvilket allerede kan begynde under datasamlingen, og til analysen er færdiggjort og konkluderet på - processen er dog ikke så lineær som det kunne antages. Processen involverer ofte at bevæge sig frem og tilbage i data og i de identificerede temaer (Braun & Clarke, 2006). Fremgangsmåden kan beskrives i faser, som følger:

1. At gøre sig bekendt med materialet

For at kunne få overblik over materialet, er det nødvendigt at gøre sig bekendt med materialet. I tilfælde af, at man selv har indsamlet dataen, er man allerede bekendt med materialet, før analysen tilgås. Uanset hvilket forhold analytikeren har til dataen før start anbefales det, at det læses gennem, gerne flere gange, til man er bekendt med materialet og kender til dets dybde og bredde. Det anbefales, at man læser materialet aktivt - altså med en intention om at finde potentielle betydninger, gentagelser og mønstre. Dette udgør den grundlæggende forståelse for dataen fremover i analysen, og bør tages alvorligt og udføres grundigt. Transskriptionen er en del af bekendtgørelsen med materialet her, og tidlige tolkninger af udsagnene finder også sted her. Dette indebærer at nedskrive alle sagte udtalelser, og sommetider også de usagte - eksempelvis pauser, grin eller host. Det er vigtigt at forholde sig til tegnsætning, da det kan ændre meget i den skrevne sætning. Det er derfor en fordel selv at skulle transskribere materialet - for i processen får man langsomt og grundigt læst hele interviewet igennem.
Relevante observationer og idéer til videre brug nedskrives (Braun & Clarke, 2006).

2. At identificere de tidlige koder

Denne fase begynder med listen af observationer og idéer, som man har fra bekendtgørelsen med metoder. Herefter identificerer man elementer i teksten som kaldes koder. Koder beskriver eksempelvis noget semantisk, forekommer interessant for analytikeren eller indrammer et tema i teksten. Koder beskriver et element i dataen, som har betydning for det, der undersøges. Koder refererer direkte tilbage til teksten i materialet. Gennem dette organiseres dataen i grupperinger, som senere udgør temaer. Koder er sædvanligvis mere snævre og specifikke end temaer, som oftest er bredere, men derimod færre i tal. Kodning kan varierer, afhængigt af hvorvidt man arbejder

induktivt eller deduktivt, som beskrevet i kapitel 3.3. Koderne, der viser sig, vil vise koncepterne fra dataen. De vil danne mønstre, nogle vil stå i forbindelse med hinanden, og andre vil modsige hinanden. Det er vigtigt at der ikke ses bort fra eventuelle koder som modstrider andre koder, pointerer eller står alene (Braun & Clarke, 2006). Sommetider i denne del af processen lignede koder meget hinanden. Derfor er de i nogle tilfælde blevet lagt sammen. Specifikationen på koden, der minder meget om, står i parentes efter koden, se bilag 1.

3. Søgningen efter temaer

Når forrige fase er gennemført, og alt data er gennemgået med koder, kan denne fase begynde. På dette tidspunkt ville fase to have produceret en lang liste af koder, som har vist sig gennem materialet. Essensen af denne fase er at arrangere de relevante, relaterede koder i grupper med hinanden. Disse grupperinger udgør eventuelle temaer. På den måde kommer de koder, som er i relation med hinanden til at lægge under et tema, som er en bredere overskrift. Visuelle teknikker kan være gavnlige i denne fase, eksempelvis at arrangere koderne i mindmaps. Både temaer og eventuelle under-temaer vil fremkomme i denne fase. De temaer, der skiller sig ud, kan arrangeres i en gruppering for sig, og en sammenhæng med andre temaer kan eventuelt vise sig senere. Slutteligt vil alle koder ligge i de forskellige midlertidige temaer og eventuelle undertemaer. Ingen af koderne burde på dette tidspunkt blive bortkastet (Braun & Clarke, 2006). Udkastene til temaerne viste sig relativt hurtigt i interviewet for i denne opgave, da der hurtigt dannede sig et mønster af de emner, informanten og jeg bevægede os mest indenfor.

4. Gennemtjekke temaer

Denne fase begynder med de genererede temaer og undertemaer fra fase tre. Disse temaer gennemtjekkes efter hvorvidt der er nok data til at bakke op omkring det gældende tema, eller eksempelvis om to undertemaer er tæt nok beslægtede til at blive sammensat til ét tema. Omvendt kan ét tema vise sig at være så bredt, at det må brydes op i to. Koderne, der sættes sammen til et tema, bør være tydeligt relaterede. Temaerne bør være defineret tydeligt og afgrænset fra hinanden.
Hvert samlet udsagn fra koderne gennemlæses i forhold til det tema, som det er kategoriseret under. Passer de ikke sammen, må der tages en vurdering om, hvorvidt temaet ikke er optimalt, eller om den enkelte kode er forkert placeret. Målet er at opnå tydelige temaer som indfanger essensen af koderne, og de uddrag, som de repræsenterer.
Herefter gennemtjekkes det, hvorvidt temaerne repræsenterer dataen i sin helhed. Det

er en metode til at validere temaerne, samt sikre sig, at temaerne reflekterer essensen af dataen så præcist som muligt. Ved at gennemtjekke temaerne på denne måde, bliver dataen også gennemset endnu en gang, og det bliver muligt at identificere eventuelle temaer, som kunne have været overset i de tidligere faser. Dette er dog en proces der kan forekomme som skruen uden ende, og derfor er det nødvendigt at bemærke når rettelserne ikke tilføjer noget af særlig betydning - da er det tid til at stoppe processen (Braun & Clarke, 2006).
I dette trin har det været en udfordring i interview A at beslutte kategoriseringen. Det har været svært at bestemme den passende størrelse af temaerne, og hvordan dette vurderes. Der er ofte argumenter for og imod, og jeg baserer min udvælgelse på, hvad der logisk for mig og forekommer som at give bedst mening - med de brede temaer kan jeg bedre adskille dem fra hinanden og opridse deres afgrænsning om nødvendigt.

5. Definition og navngivning af temaer

På dette tidspunkt har analytikeren udarbejdet en god oversigt over temaerne. Disse defineres og essensen gennemtjekkes. På den måde kan man eftertjekke og specificere essensen af hvert tema. Temaet bør ikke være for bredt og komplekst, men nærmere præcist i sin semantiske kerne. Der udarbejdes en analyse for hvert tema, for at tydeliggøre hvad temaet identificerer, og hvilken rolle det spiller i konteksten af den samlede data. Temaerne bør ikke overlappe for meget, og derfor bør de også gennemses i forhold til hinanden. Her kan det også endeligt besluttes hvilke temaer, om nogen, som indeholder under-temaer. Dette kan være behjælpeligt i bredere temaer, samt til at danne et indblik i hvilke temaer, der bærer mest mening. Temaerne burde nu stå tydeligt for analytikeren - både i titel og mening (Braun & Clarke, 2006).
Navnene på temaerne i dette projekts interviews har på trods af at være opdelt fra hinanden, haft tendens til stadig at være beslægtede. Det kan fremhæves, at der er en form for naturlig kategorisering inden for de navngivne temaer - eksempelvis er der et tema, der hedder “samfundet” og et der hedder “terapi generelt”. Men terapeutisk praksis er i høj grad defineret af samfundet, og på den måde kan det være udfordrende at adskille emnerne og beslutte præcis hvilke koder der hører til hvilke temaer. Jeg vælger dog at beholde temaerne trods denne dynamik, da de stadig repræsenterer og beskriver forskellige essenser i interviewet.

6. Rapportering

Når temaerne er endeligt navngivet og defineret, kan rapporteringen påbegyndes. Her beskrives hvert tema grundigt, og påstande og udtalelser skal suppleres med eksempler fra dataanalysen. Dataen fortæller en historie, og det er vigtigt at denne fremstår klar og

tydelig. Processen og nedskrivningen af denne må naturligvis udføres logisk, tydeligt og med data-eksempler. På den måde er validiteten af rapporten højere. Rapporteringen må dog ikke blot referere dataen, men må også tilbyde en analyse og tolkning af teksteksemplerne - disse argumentationer skal naturligvis begrundes gennem eksempler fra interviewet. Målet er at historien, som beror i dataen, fremstår tydeligt, logisk, validt og velargumenteret for læseren (Braun & Clarke, 2006).
Ved at vælge denne metode til netop disse interviews, ville jeg kunne kondensere de centrale temaer og budskaber for derefter at kunne sammenholde analysefund fra de respektive interviews.

3.4 Etik

Informanterne har fået tilsendt deres samtykkeerklæring før interviewet (Se bilag 3). I denne har de mulighed for at til- og fravælge forskellige lag (eksempelvis brug af video under interview), samt er oplyst om at de altid har mulighed for at tilbagetrække samtykket. Dette er for at sikre, at informanterne er trygge ved formatet, og ikke deler noget, de ikke har lyst til. Derudover er interviewet naturligvis anonymiseret. Nævnes der navne under interviewet, dækkes disse naturligvis også. Derudover er det naturligvis et informeret samtykke således at de deltagende kender formålet for deres deltagelse. Da der var en del personlige oplysninger, som kunne henføre tilbage til informanten, har jeg udarbejdet en udvidet samtykkeerklæring, så begge informanter også er informeret om dette. Begge erklæringer findes i bilag 3. Samtykkeerklæringen kan altid trækkes tilbage, og dette er også beskrevet eksplicit på begge erklæringer.

KAPITEL 4: ANALYSE

4.1 Fremgangsmåde i behandling af interviews

Her er fremgangsmåden beskrevet samt de nødvendige refleksioner, som forforståelsen og tanker vedrørende bias, beskrevet.

4.1.1 Forforståelse

Min forforståelse ønsker jeg at tydeliggøre, for at forstørre kvalitetssikring af interviewet. Jeg har, som beskrevet i kapitel et, selv opsøgt meget viden vedrørende feminismen, og derfor har jeg allerede en personlig holdning, som jeg må bevidstgøre og i så høj grad som muligt ikke tillade at have stor indflydelse på eksempelvis spørgsmålene.

Derudover har jeg en forudindtaget idé om, at informant B kommer til at fortælle om deres rejse med feminismen, samt hvordan de har oplevet manglen på feminismen i terapien. Eksemplerne forestiller jeg mig generelt kommer til at handle hovedsageligt om kvindelige klienter. Hvordan de eksempelvis ikke formår at stå op for sig selv og/eller sætte grænser. Denne fordom er grundet nogle af de problemstillinger, jeg kender til inden for feminismen. Jeg tænker også, der er mulighed for, at de beretter om kollegaers manglende indsigt i den feministiske orienterede musikterapi.

Jeg har også en forudindtaget idé om at informant A vil adressere det feministiske perspektiv som generelt manglende, og at det forværrede hendes oplevelse af terapien. Vi har dog også haft en kort beskedudveksling inden interviewet, hvor hun deler nogle tanker vedrørende hvilke oplevelser, hun har haft i relation til feminisme i musikterapi.

Generelt har jeg en forudindtaget idé om, at begge parter har haft oplevelser med, at feminismen ikke har været så godt integreret i deres erfaringer med musikterapi.

4.1.2 Risikoen for bias

Bias er ofte svært at undgå helt, og især når interview, analyse og konklusion udføres af samme person. Der kan tages forbehold for at mindske risikoen, og et af disse er at tydeliggøre den bagvedliggende tankeproces, og inkluderer så mange relevante informationer som muligt. På den måde gøres processen så gennemsigtig som mulig.

Derfor ønsker jeg at fortælle, hvordan jeg udvalgte informanterne, og hvad jeg ønskede

hver informant skulle kunne repræsentere.

Informant A: Min søgning efter en informant til at repræsentere klientens rolle gik igennem et socialt medie. Jeg er medlem af nogle feministiske forum derpå, og jeg tænkte der var god chance for at komme i kontakt med interesserede derigennem. Opslaget kan læses i bilag 5. Jeg fik relativt få henvendelser på opslaget, og endte med at beslutte mig for at interviewe A. Hun spurgte ind til interviewet, og jeg forklarede kort, hvad det handlede om. Under interviewet havde jeg det indtryk, at hun havde forberedt sig med forskellige eksempler og havde noter under interviewet. Vi har en kort skriftlig udveksling af beskeder før interviewet om, hvilke oplevelser A i store træk har haft i relation til feminisme i musikterapi.

Informant B: I min søgen efter at finde en terapeut, der bevidst beskæftiger sig med feministisk musikterapi, kiggede jeg tilbage i mit litteratur review fra 8. semester, hvilket omhandlede voldsramte kvinder i krisecentre. Her stødte jeg for første gang på terapi-teori, som italesatte feminismen i musikterapi. Jeg kiggede de forskellige referencer igennem, og kiggede forfatternes øvrige udgivelser gennem. De, der havde beskæftiget sig med feministisk musikterapi, kontaktede jeg via mail og afventede svar. Ikke alle vendte tilbage, og hende, jeg først var i kontakt med, måtte jeg afbryde samarbejdet med, da hun havde nogle krav til universitetet, som ikke kunne opfyldes. Derefter fik jeg gennem en relevant bekendt kontakt til en person i USA, som havde beskæftiget sig med feministisk musikterapi, og de ønskede at deltage i interviewet. Samtykkeerklæring findes i bilag 3.

Begge interviews var relativt uformelle, hvilket var indikeret af afslappet påklædning og hverdagssprog. Derudover er begge interviews udført online på grund af den lange fysiske distance mellem mig og deltagerne.

4.1.3 Gennemlæsning, transskription og kodning

I foregående kapitler beskrives lidt om kommunikationen før de to interviews fandt sted. Dette kan give en kontekst til A's og B's interesse i samt kendskab til interviewet, og klarlægge, hvad vi hver især vidste før de forskellige interviews begyndte.

Transskriptionerne for begge interviews er udført ved hjælp af programmet descript (Descript, n.d.) og gennemlæst og rettet efterfølgende. Dokumenterne er vedlagt som bilag 1. Begge interviews er memberchecket, da de har været sendt tilbage til informanterne, for at sikre, at svarene var forstået rigtigt og at transskriptionen er sandfærdig. Få rettelser kom igen - for A omhandlede to rettelser henholdsvis stavning og en titel på en omtalt bog. For B tilbagemeldte de, at de havde skimtet interviewet

igennem, og at det så fint ud.

Derefter printede jeg transskriptionerne ud og understregede samt kodede i sidemargen på arkene. Derfor kan der forekomme rettelser i interviewene, da der var få rettelser i tegnsætningen i interviewet efter udskriften, og da jeg printede arkene før disse mindre rettelser. Transskriptionen med kodning er også vedhæftet i bilag 1.

4.1.4 Gruppering og tematisering

Efterfølgende er alle koderne skrevet ind på et digitalt dokument og arrangeret i grupperinger, se bilag 2. Grupperingerne blev derefter arrangeret i temaer, og blev tildelt en farve. Herefter er det digitale, rettede interview gået igennem med gældende farvekoder. På den måde er det tilgængeligt for læseren at orientere sig i koderne og deres relation til temaerne.

Eksempelvis kan det vises i dette udsnit af analyse-dokumentet. Blå repræsenterer temaet *magtstrukturer i terapi*, orange repræsenterer temaet *feminismen i musikterapeutisk praksis* og slutteligt repræsenterer lilla temaet *samfundsstrukturer*. Naturligvis er der semantiske overlap i temaerne, men et eksempel på farvebaseret tematisk kode kan derfor se sådan ud:

"how we need to always show respect and care for others. So there was that piece of it, but there was never this like questioning the oppressive powers that are at play in people's lives or how their socioeconomic status can affect them"

På den måde kan temaerne overskues visuelt og gør det lettere at tilgå. Der har dog været flere semantiske overlap i temaerne, end først forventet, og det har resulteret i at nogle koder ser sådan her ud:
"(...)this is what's gonna happen". Um, but I can ask them what's important to them, what do they wanna do?"
Her er nøgleordet eller ordene, der tilhører et søster-tema farvemarkeret med det pågældende tema, mens resten af temaet har den oprindelige kodes farve.

4.2 Præsentation af informanterne

4.2.1 Informant A: Klienten

Informant A repræsenterer klient-synspunktet. Hun er en kvinde, hun er 45 år gammel og bor i København. Hun har en datter på 4, som går i børnehave. Hun har taget musikterapiuddannelsen fra Aalborg Universitet i starten af 00'erne. Hun har en skade og arbejder derfor ikke så meget nu.

4.2.2 Informant B: Musikterapeuten

Informant B repræsenterer musikterapeutens synsvinkel. Interviewpersonen har hjemme i en stat i Amerika, og er en middelklasse person. De er uddannet musikterapeut, og har siden skrevet en ph.d. i musikterapi, som de underviser i, i dag. Ved siden af dette arbejder de også som musikterapeut, men ikke så meget som tidligere i deres karriere. B indgår i et terapeutisk forløb privat.

4.3 Analyse samt fund for informant A

Allerførst gives et overblik over de overordnede temaer. Dernæst kommer analysen samt passende citater til at beskrive hvert tema.

4.3.1 Temaer for interview A

De endelige temaer i informant A's interview blev identificeret som værende *Samfundet, Terapi generelt, Studiet, A personligt* og *Terapi personligt*.

Temaerne dækker over følgende:
Samfundet: Dette tema afdækker strukturer og tendenser, der er i samfundet og påvirker individet. Dette kan eksempelvis være en religiøs kontekst, patriarkatet eller forestillinger om mennesker baseret på deres biologiske køn.
Terapi generelt: Dette tema omhandler udtalelser, der vedrører terapifagene som en helhed. A har erfaringer med forskellige former for terapi, og har selv en kandidat i musikterapi. De informationer, der samles her, omhandler terapi generelt - dog med størst afsæt i musikterapi, da A har en del erfaring med dette. Temaet inkluderer også eksempelvis teoretisk kritik eller moderne tendenser indenfor terapi.
Studiet: Dette tema indeholder fortællinger vedrørende A's tid på musikterapistudiet. Dette kan eksempelvis være eksamenssituationer, beretninger om pensum, supervision og erindringer forbundet med praktik.
Vedrørende A personligt: Dette tema er en samling af fortællinger, som vedrører A personligt. Dette kan eksempelvis være beskrivelser af hendes liv, præferencer, følelser og hvem hun er i dag. Herunder eksempelvis at informanten har en datter, og oplever feministiske problemstillinger allerede tidligt i datterens liv.
Terapi personligt: Dette tema handler nærmere om de personlige terapeutiske erfaringer, som A har haft. Det er ladet med større emotionel værdi, og beskriver A's personlige erfaringer og principper.

4.3.1.1 Samfundet

Informanten italesætter samfundet og dets udvikling samt betydning for hendes oplevelser flere gange gennem interviewet. Informanten fortæller om hendes oplevelser i mødet med samfundet med henblik på flere niveauer. Hun beretter blandt andet om personlige oplevelser, hvor hun mærker, hvordan socialisering foregår alle steder, eksempelvis institutioner. Og i den anden ende af spektret nævner hun en række strukturerede instanser i samfundet - såsom patriarkatet, konstruktioner i kønsroller, miljø og race.

Hun beskriver eksempelvis hvordan hun oplever socialiseringen, og hvordan denne ikke udelukkende kan tilskrives familiekernen, men snarere i en større social kontekst: *"Men lige præcis omkring køn. Hold kæft, man bliver socialiseret, længere ude end lige i den nærmeste familie."* I talemåden er der antydning af en frustration eller i hvert fald at understrege sin pointe.

A kommer også ind på samfundet bevægelse nu. Hun beskriver det som *"samfundet arbejder med en"*. Eksempelvis beskriver hun, hvordan bevidstheden omkring patriarkatet og feminismen har ændret sig *"(...) så er det mere sådan... fordi samfundsdebatten ændrer sig. Så kan man nemmere ligesom sige det."*.
I forhold til at italesætte oplevelser i forbindelse med dette, føler A, at der er bedre plads til det. Hun føler der er forståelse for det, selv hvis det ikke er italesat direkte: *"(...) hvor man sådan indirekte taler om 'vi lever i et patriarkat' uden at sige de ord."*

I tillæg beskriver hun glæden ved at se opslaget, hvor jeg søgte en informant. Hun beskriver det sådan:

"Jeg blev totalt lykkelig. Og jeg tror også det var derfor jeg skrev på dit opslag. Jeg var bare sådan helt "Yes!" (griner) jeg har savnet det i 20 år... 25 år, ikke? Bare sådan ej, hvor er det skønt, Jeg bliver helt let om hjertet ... bare sådan (hvisker) ja tak."

Det er beskrevet både med følelser *"jeg blev totalt lykkelig"*, i konteksten af hendes eget liv *"jeg har savnet det her i 20 år... 25 år, ikke?"* og i kropslige fornemmelser som *"jeg var bare helt sådan "yes!""* og *"Jeg bliver helt let om hjertet"*. Det fremgår af dette tydeligt, at A har oplevet den feministiske bevidsthed i musikterapi som fraværende, og at mødet med feminismen i musikterapi bærer meget betydning og glæde for informant A.

Derudover nævner A også, at hun er vokset op i et jødisk miljø. Det samfund har også

haft sine traditioner, som har afsat mærker i A. Hun fortæller: *"Jeg havde nogle meget, hvad skal man sige, stærke oplevelser fra min barndom omkring det at man var vokset op i det jødiske miljø som minoritet i Danmark."*.

4.3.1.2 Studiet (musikterapi på Aalborg Universitet)

Informanten har en kandidat i musikterapi fra Aalborg Universitet. Hun deler i interviewet nogle oplevelser, der relaterer sig til studiet. Eksempelvis fortæller hun lidt om strukturen på studiet. Selvom det er en del år siden, hun gik på uddannelsen, var de terapi-rettede fag, hun nævnte, de samme som dem jeg har haft. Hun beskriver: *"Det er sikkert struktureret anderledes nu, det studie du går på, end det jeg gik på. Men der er vel gruppeterapi og individuel og nok interterapi, ikke? Jeg ved ikke om I også har GIM stadig."*. Hun fortæller at hun har arbejdet sammen med en af de kvinder, som var med til at grundlægge studiet:

"*Det er jo nogle stærke kvinder, som har været med til at starte det (uddannelsen i Aalborg) og alt muligt, de har jo haft en feministisk dagsorden et eller andet sted. Men det var bare ikke noget, det var ikke… Det var ikke noget, man ligesom. Det var ikke eksplicit, at det også var det. Så på den måde har det jo eksisteret. Men det var ikke sådan. Det var ikke noget, man sådan.. Inddrog i selve altså forløbene, temaerne eller sådan noget."*

Af dette fremgår det, at A opfatter studiets baggrund som baseret på en feministisk dagsorden, da der har været stærke kvindelige karakterer som studiets fundament. Hun beskriver også hvordan hun oplever, at det ikke er *eksplicit*, eller direkte italesat, at studiet også rummer disse værdier. Derved anerkender A, at der har været en feministisk dagsorden, men at dette ikke gøres eksplicit og har eksempelvis ikke været inddraget i de terapeutiske forløb. Hvorvidt et givent emne er bevidst eller italesat, er generelt et gennemgående element i interviewet. Senere forklarer A, hvordan hun har forsøgt at tage en feministisk debat op i en eksamenssituation, men uden held. Hun fortæller: *"Jeg havde en supervisor, en vejleder på universitetet, som synes det var spændende. Men da vi så ligesom kom til at skulle snakke om det i eksamen (…) … De kunne slet ikke snakke om det. Slet ikke snakke om det."* A havde brugt en bog med titlen *Women Who Run with the Wolves* i en eksamen på studiet. Hun understreger, hvordan de slet ikke kunne indgå i den debat, som A gerne ville lægge op til. Hun tilføjer:

"(…) det sådan en snak om. Nåmen, er det kvalitativt eller kvantitativt det du har lavet? Jeg havde sådan glædet mig til - nu kunne jeg endelig snakke om det, fordi den der feministisk terapi-bog havde givet mig et sprog.(…) Et prisme i forhold til at kigge på nogle af de psykologiske teorier, for jeg var bare sådan, det er noget, der mangler. Det er simpelthen

noget, der mangler. Så da jeg havde denne her bog, så var jeg sådan "yes". Og så da jeg så endelig fik den brugt, så bliver det bare fuldstændigt skudt ned."

Her fortæller klienten oplevelsen med at sætte fokus på eksempelvis feminisme i studiet. Hun oplever at have fået sat ord på det, hun har følt har manglet i terapien gennem en bog. Det har givet hende en prisme, hun kan bruge til kritisk at anskue nogle af de meget brugte tilgange på studiet. I hendes oplevelse med at bringe dette ind i studiet, oplevede hun modstand. Ikke bevidst, som hvis de var klar over, hvad essensen var for informant A, og ikke ville snakke om det; Men på et ubevidst plan, hvor hun i eksamenssituationen oplever, at de ikke er i stand til at tale om eksempelvis feminismen. Hun oplever derimod, at eksaminatoren drejer debatten over på et mere metodisk orienteret spor.
I tråd med dette fortæller hun også om den musikterapeutiske tradition, hun selv er vokset op indenfor. Hun bliver spurgt om hvorvidt musikterapi er feministisk, og svarer: *"(...) Men jeg kan sige den, som jeg selv er vokset op i, (...) den, jeg selv er socialiseret i. Hvis man kan sige det sådan, ikke? Den var det i hvert fald ikke.. (stilhed - A griner. S griner) ... desværre."* Klienten er ikke i tvivl om, at hendes oplevelser med teori og musikterapipraksis gennem hendes studietid ikke har været feministisk. I kontekst med dette oplever klienten den psykodynamiske tilgang som værende dominerende på studiet, hun siger eksempelvis: *"Men jeg synes fordi, at den ramme, som vi selv gik i terapi i på studiet... den blev meget afgørende for, hvordan vi forstod os selv, som mennesker og så også videre som terapeuter. Og det var den psykodynamiske."* hvilket hun oplevede som værende ikke feministisk, dette uddybes mere i kapitel 4.3.1.3.

Hun beskriver også hvordan det for hende var, at kunne deltage i dette interview:

"jeg har savnet det i 20 år... 25 år, ikke? Bare sådan ej, hvor er det skønt, Jeg bliver helt let om hjertet ... bare sådan (hvisker) ja tak. Jeg tænker også det er sku noget at dens overlevelse på en måde, ikke. Altså faget. Det bliver nødt til at brede sig ud, også på den måde altså. Sådan teoretisk. Så tak for det."

Hun beskriver hvordan hun synes, det har manglet siden hendes studietid og gennem mange år derefter. Hun beskriver en lettelse i forbindelse med at se, at interessen for feminismen i musikterapi er stigende. Musikterapifaget er forholdsvis lille, og hun beskriver hvordan hun tænker, det kan medvirke til at styrke faget, da hun har haft en oplevelse af, at studiet teoretisk set var for defineret af den psykodynamiske tilgang og derved for snævert. Dette bredes ud i kapitel 4.3.1.4.

4.3.1.3 Terapi generelt

A nævner flere gange elementer, som omhandler terapi generelt. Hun fortæller om sine

oplevelser med at mødes med forskellige former for terapi. Eksempelvis fortæller hun, at hun blev skuffet over, at bevidstheden om samfundet påvirkning ikke automatisk var en del af terapi - det havde hun antaget som en selvfølge: *"(...) Jeg tænkte bare "nå, men selvfølgelig. Selvfølgelig har man også det med" På en eller anden måde blev jeg lidt skuffet. Jeg ved godt, man kan ikke have alt med"*. A accepterer at det ikke var, som hun forventede og anerkender at alt ikke kan inkluderes. Samtidig har det dog været så naturligt for hende, at hun havde antaget, at det automatisk ville være en del af terapien. Hun beskriver i tillæg også, at hun oplever terapiens tilgang som ukomplet: *"Jeg var bare sådan "okay, der er noget, der mangler". Hvorfor er der ingen, der snakker om det?"* Hun oplever, at hun tydeligt kan mærke noget, men at det er et element, der ikke kan italesættes i terapien. Manglende italesættelse er generelt et gennemgående problem i interviewet, og lader til at være noget, der har optrådt flere gange i A's møde med feminisme i terapi.

Hun nævner blandt andet: *"Så på den måde så har jeg flere igennem tiden... oplevelser omkring det bare sådan "Hovsa, der er noget her, som ikke bliver italesat". Det sker, men der er ingen, der snakker om det."* Hun benævvner den dissonans, det skaber, flere gange i interviewet: *"Der var noget der var sådan skævt i det, og jeg kunne ikke sætte ord på, hvad det var. Det var bare sådan lidt... Æh... What? Ikke? Hvorfor snakker vi ikke om det der?"* Det er tydeligt at klienten har følt forvirring og haft et ønske om italesættelse. Det har været fraværende i den terapeutiske kontekst. Hun fortæller, hvordan det for hende var endelig at finde litteratur, der italesætter feminismen i terapi: *"Hvorfor er der ingen, der snakker om det? Og så var der så den ene bog, jeg fandt, som helt Halleluja-agtig, at finde den der bog med Feministisk terapi."* A oplevede endelig at få italesat samfundet påvirkning i en terapeutisk kontekst gennem bogen. Hun fortæller også hvordan det i det små viste sig i samfundsmusikterapi - som hun beskriver: *"På et tidspunkt begyndte der at komme omkring sådan noget Community Music Therapy. Og der kom lige lidt af det. Der var sådan et "okay, nu breder vi det lidt mere ud". Det synes jeg var meget befriende."* Dette taler også ind i de andre beretninger; A har følt, at bevidstheden om samfundet og dets påvirkning har været fraværende, og fandt det befriende og lettende, når det blev italesat. Hun har altså manglet dette perspektiv og denne italesættelse gennem mange år.

Hun fortæller, hvordan hun anskuer det teoretisk: *"(...) det der med køn. Det var der bare ikke. Det var på en eller anden måde for tæt på Freud og Jung og sådan noget, Jung har selvfølgelig noget med det der, det kollektivt ubevidste, men ikke det dér."* Her fortæller A, hvordan hun har kigget efter det i de teorier, som har haft plads på studiet. Hun synes dog aldrig helt, hun har kunne finde en italesættelse af samfundets påvirkning på menneskers indre liv nogle steder.

Som tidligere nævnt, har A fortalt om den psykodynamiske tilgang, og hvordan hun synes den er dominerende på studiet, og haft indflydelse på hendes musikterapiidentitet, som hun skabte gennem studiet (se kapitel 4.3.1.2). Hun anerkender også den psykodynamiske tilgang, og at den rummer brugbare redskaber: *"den (psykodynamisk tilgang) kan selvfølgelig noget for nogle problematikker, det slet ikke for at sige det (...)"* men hun fortæller hvordan hendes oplevelse har været med psykodynamiskorienteret terapi, og hvor tilgangen kommer til kort: *"(...) Hold kæft, man bliver socialiseret, længere ude end lige i den nærmeste familie. (...) Det gør mig bare helt tung og trist, hvis det bliver (...) for lukket omkring familiekernen? Det giver ikke mening."* Her fortæller hun, at der for hende mangler et perspektiv, der favner samfundets påvirkning på individet. For hende giver det ganske enkelt ikke mening. Dette fører videre til hendes personlige oplevelser med terapien.

4.3.1.4 Terapi personligt

I tråd med psykodynamikken i terapi, fortæller A om hendes egne erfaringer. Eksempelvis tilføjer hun vedrørende socialisering: "*Men jeg savnede at socialiseringen længere ude blev draget ind. Som en... Ligeså afgørende faktor for, hvordan vi ser os selv i verden og andre mennesker... som familie.*" Hun fortæller videre om hendes syn på dette: "*Fordi jeg synes, det er mere retvisende på en anden måde og mere balanceret, hvis man breder det mere ud. Så ja på den måde har jeg altid været kritisk over for... Meget omkring den psykodynamiske tilgang*.". A mangler en anerkendelse af, hvor meget socialisering i et samfund påvirker individerne. Hun oplever, at det giver et ufuldkomment billede af individet, hvis ikke samfundslaget drages ind. Dette har medvirket til, at hun er meget forbeholden over for den psykodynamiske tilgang - hun fortæller: "*Og det var meget den, den var funderet i. Når jeg efterfølgende har mødt andre terapeuter, så har jeg været sådan "Jeg skal vide, hvad jeres teoretiske fundament er." Simpelthen.*" Hun fortæller i tillæg, hvordan den psykodynamiske tilgang dengang påvirkede hende: "*jeg blev meget tynget af den der psykodynamiske ramme. På en eller anden måde. Ja, jeg blev sådan... krøllede mig lidt sammen.. Sådan fysisk, kropsligt*". Oplevelsen har altså påvirket A fysisk, og fornemmelsen satte sig i kroppen. Dette har medført at hun helt fravælger terapi, der er psykodynamisk orienteret:

"Der var et eller andet, der skurrede for mig. Som på en eller anden måde, jeg tror... Jeg ved ikke hvordan det er i dag, hvis man gik ind i en psykodynamisk ramme i dag. Jamen, jeg vil ikke gøre det. Jeg vil bare have det sådan "eurgh". Jeg vil det ikke."

Af dette kan vi uddrage, at informanten har været meget berørt af disse møder med den psykodynamiske terapi, og at disse oplevelser har manifesteret sig i kroppen.
Informanten fortæller tilmed, at hun tidligere har haft et terapeutisk mål, der lød på at skulle udtrykke sig og fylde mere. Samtidig beskriver hun hendes kropslige reaktion på den psykodynamiske tilgang, som at det krøllede hende sammen. Jeg spørger ind til, om den oplevelse modarbejdede udbyttet i terapien. Til det svarer hun;
"Der var noget der var sådan skævt i det, og jeg kunne ikke sætte ord på, hvad det var." og efterfølgende fortæller hun: *"(...) Det kan man sige, at på den måde havde det ligesom en mod... Hvad skal man kalde det, sådan en ... Ja det var sådan kontra. I virkeligheden."*
Hun fortæller videre vedrørende den psykodynamiske tilgang:

"Men på en eller anden måde gør den mig ked af det. Fordi den er meget dominerende og den er meget massiv. Og så er der bare nogle lag, som den ikke har med. Og det gør mig bare sådan... Jeg bliver helt trist indeni, fordi jeg tror det handler rigtig meget om det der med der er en eller anden skam og eller noget skyld."

I hendes oplevelse tillægger denne tilgang hende og hendes familie ansvaret (også nævnt i kapitel 4.3.1.1.). Samtidig er tilgangen så udbredt, at hun anskuer den som massiv. Det gør hende trist - for i hendes opfattelse er det ikke en balanceret tilgang. Hun fortæller blandt andet om, hvad den psykodynamiske tilgang overser; *"det (samfundets strukturer) har påvirket mig rigtig meget i mit liv. Det bliver vi også nødt til at tage med, Og jeg tænker hvis jeg havde haft... hvis jeg havde kunne udtale det.."* og hun tilføjer vedrørende hendes egen italesættelse af problemet: *"Jeg ved ikke hvor meget jeg udtalte det, det kan jeg ikke huske."* Hun oplever, at den påvirkning, samfundet har, bliver overset. Som eksempel fortæller hun om sin datter, der ikke kønnes efter samfundets opfattelse af binære køn derhjemme. Alligevel oplever datteren påvirkningen: *"Så kommer hun alligevel i børnehave og bliver kønnet dér fordi hun ser, hvad de andre gør, og hvad man gør, hvad man skal og sådan nogle ting. Det ligger faktisk ikke her i familien"*. Dette er et eksempel på at det sommetider kræver at forstå den sociale samfundskontekst for at kunne forstå hvad man er påvirket af og hvorfra det kommer. Det viser også, hvorfor det kan være frugtbart at inddrage samfundsperspektivet i terapien.
A fortæller hendes konklusion vedrørende den psykodynamiske ramme: *"Og der synes jeg bare, at der et eller andet omkring den der psykodynamiske... Den er for snæver."*.
Vi snakker videre i interviewet og kommer hvilken påvirkning det har haft på A. Hun fortæller: *"Jeg tror bare, jeg tog det ligesom på mig. Og tænkte "åh, så skal jeg ligesom finde løsningen her.""* Dette er hendes første reaktion. Hun fortæller videre: *"Og samtidig havde jeg sådan en... "Prøv lige at se på det dér og jeg se på det dér, og se på det dér" det*

har påvirket mig rigtig meget i mit liv.". Hun kan altså tydeligt selv mærke, at hun har været meget påvirket af nogle elementer i samfundet, selvom hun ikke oplevede at der var rum til at tage det med ind i terapien. Hun fortæller hvordan det har skubbet ansvaret over på hende selv: *"Altså det, der har gjort det, er, at det er noget, der er blevet internaliseret i forhold til "okay, det er nok noget, som jeg gør i forhold til…".".*. Dette har resulteret i, at A har internaliseret nogle af disse problematikker: *"Jeg tror, at det, det har gjort ved mig, det er at jeg på en måde har internaliseret de problemer."*.
Hun oplever altså ikke selv at kunne få øje på disse dynamikker, med resultatet at de bliver internaliseret og sætter sig som den kropslige fornemmelse af at være trist, tynget og krøllet sammen. Hun fortæller, hvad hun ville have værdsat: *"Det kunne jeg have ønsket mig, at de ligesom havde… Havde hjulpet med på en eller anden måde, ikke?"* Dette havde været A's ønske - at få hjælp til at italesætte disse oplevelser og identificere hvad det er for nogle problematikker, og hvor de stammer fra. Disse er fortællinger fra nogle år tilbage, og derfor har det ikke været elementer vi i samfundet har været bevidste omkring - men det er vidnesbyrd. En fortælling fra et menneske i en minoriseret position, før samfundet som helhed var opmærksom på, hvad har af betydning for den enkelte.

Informanten A har varierende erfaring med terapi: *"Man kan sige, at jeg har gået i rimeligt mange forskellige slags terapiforløb.. Kan man sige, ikke? Men med musikterapi har det jo været meget i forbindelse med studiet."* Hun har, som nævnt, en kandidat i musikterapi fra Aalborg Universitet. Gennem denne har hun erfaring med de forskellige studierelaterede terapier som GIM 1 træning, interterapi, gruppeterapi og individuel terapi, som nævnt i 4.3.2.2. Derudover fortæller hun om andre erfaringer med terapi: *"der var et andet terapiforløb, hvor det var så sådan en terapi weekend med en drama terapeut"* og tidligere i interviewet fortæller hun: *"Og så gik jeg også sideløbende, gik jeg i sådan noget vocal psycotherapy hos Dianne Austin"*. Af det kan vi uddrage at klienten har været meget i terapi relateret til studiet og i få terapiforløb uden for studiet. Hun fortæller opsummerende *"Nej, men i alle de terapiforløb, jeg var i. Om det var musikterapi eller hvad det nu har været. Der har ikke ligesom været nogen, der sagde "okay, det her""* Dette kunne dog også pege i retning af, at A har været i flere terapiforløb udenfor studiet. Uanset har A en del blandet erfaring med terapi, men fælles er at de har været kunstorienteret og ikke har haft et samfundsperspektiv.

Opsummerende kan det nævnes, at informanten A har haft oplevelser med den psykodynamiske tilgang i terapi, som ikke var ideel for hende. Hun fortæller hvordan tilgangen var meget dominerende, og overså elementer fra samfundets påvirkning som

var vigtig for hende og hendes historie. Hun oplever ikke at kunne italesætte dette og at mærke en form for skyld og skam. Som produkt bliver disse elementer internaliseret i A. Hun fortæller, hvordan hendes datter også oplever socialiseringen allerede i børnehaven. A fortæller om hvordan hun dengang ville ønske at hun kunne få hjælp til at italesætte disse problemer.
Derudover fortæller hun om hvilken erfaring hun har med terapi, hvilken slags det har været og hvilken kontekst det har været i.

4.3.1.5 Vedrørende A personligt

Dette tema er dedikeret til nogle af de factum, historier og erfaringer, som A deler vedrørende hende selv. Det kan bidrage til at forstå A bedre, og derigennem også hendes udsagn. Eksempelvis fortæller hun om sin datter, alder og bopæl, som nævnt i kapitel 4.2.1. A fortæller, at hun har haft en skade, og at det varierer, hvor meget hun kan arbejde. Derudover fortæller hun om sin religiøse baggrund: *"jeg har en jødisk baggrund, så jeg ligesom har også den del, og vi vil alle sammen vokse op i patriarkatet, og også den, den og det jødiske samfund, som også er meget patriarkalsk."* Dette beskriver A som på en måde at have endnu en kilde til påvirkningen af det patriarkalske samfund, da hun samtidig har været en del af et jødisk samfund. Hun fortæller om hendes tidlige møde med forskelsbehandling baseret på køn:

"Der skal man stå bar mitzvah, fx drengenes bar mitzvah, hvor de skal læse fra biblen, synge Toraen i synagogen. Og det skal pigerne ikke, og det ville jeg gerne. Så fra barnsben af, så havde jeg bare sådan en "Det er uretfærdigt" og du ved man bliver... Man bliver delt op i det med køn og bare sådan "why?! Makes no sense"."

A fortæller at det har været en dynamik, hun meget tidligt blev opmærksom på. A ligger tryk på *why* og viser uforståenheden overfor kønsopdelingen. Ordet uretfærdigt tyder også på, at A har fokus på og stræber efter retfærdighed som værdi. Så ønsket om at bryde fri af nogle samfundsbestemte normer, har opstået tidligt i A. Hun fortæller også om hendes studietid, og hvordan hun bevidst opsøgte mere diversitet: *"Og en af grundene til, jeg var taget til New York. Det var specifikt fordi jeg ville have noget mere diversitet "*. Så ønsket om forandring har ligget dybt i A. Hun fortæller, hvordan hun på andre måder også har følt sig udfordret af det samfund vi lever i, da hun er queer-identificeret. *"jeg er queer-identificeret, at der var et andet terapiforløb,(...) en terapi weekend med en drama terapeut, hvor at jeg gerne vil tale om sådan noget med forældreskab."*. Her vil A gerne omfavne hendes identitet og drøfte et meget menneskeligt emne som forældreskab. Hun fortæller: *"Og jeg ville gerne tale om sådan noget, om nogle tanker og følelser omkring det, at man vælger at blive forældre som queer-person. Og der bliver det heller ikke overhovedet*

italesat, at det faktisk var en normbrydende position.”. Hun oplever igen modstand på italesættelsen i hendes ønske om at drøfte hendes livsvilkår. Det er dog svært her at sige hvilken form for queer, informanten refererer til, da det er et bredt term med flere forskellige betydninger - men essensen er afvigelsen fra cisnormativitet og heteronormativitet. I forbindelse med de psykodynamiske traditioner indenfor musikterapiuddannelsen i aalborg har A også mærket hendes værdier, da hun synes ansvarsfordelingen er forkert: *“(...) det (svarene på gældende problematikker) er noget jeg skal finde inde i mig, noget jeg skal løse inde i mig”. Lige pludselig gik det bare op for mig - Nej! Det er det ikke, så på den måde handler det også om ansvar”* Dette viser hvordan A oplever ansvarsfordelingen som skæv. Hun beskriver det som skam og skyld der pålægges den enkelte familie, og finder det forkert:

“jeg tror det handler rigtig meget om det der med der er en eller anden skam og eller noget skyld. Skam og skyld på en anden måde, som bliver lagt ind i familiedynamikken og ind i mennesket, som ikke handler om det. Jeg synes, det er forkert.”

Informanten A er på den måde en samfundsbevidst person, der på flere niveauer har mærket indflydelsen af patriarkatet. Hun har både hendes religiøse baggrund, er queer-identificeret, været opsøgende over for diversitet, har et blik for ansvar og et hjerte for retfærdighed. Det har bidraget til hendes oplevelser, som hun beretter om, der meget omhandler et sammenstød mellem hendes egne livsanskuelser/vilkår og patriarkatet.

4.4 Opsamling

Opsamlende vil jeg starte med at sætte temaerne i relation til hinanden. De forskellige temaer er naturligvis beslægtede, da det i høj grad handler om samfundet, individet og samspillet derimellem. Dette beskrives og illustreres i figur 1.

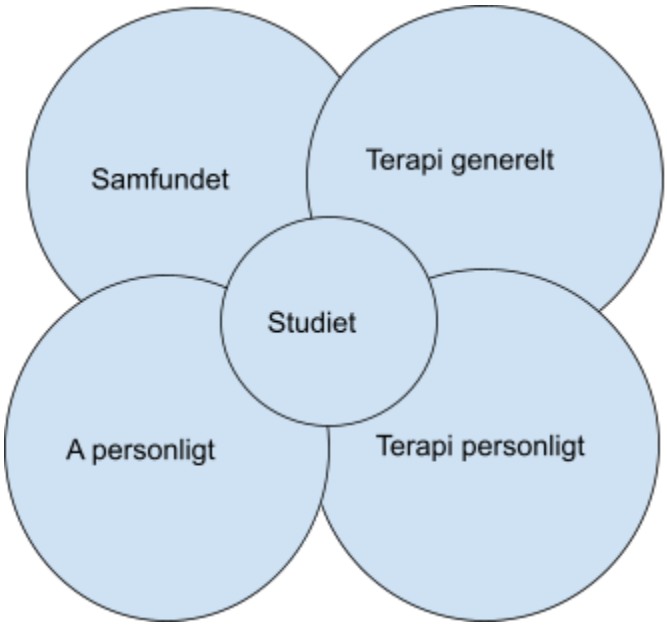

Fig. 1. Temaernes relation for informant A

I figuren berører temaerne de nærmeste beslægtede temaer. Eksempelvis er terapi personligt afhængig af terapi generelt samt A, terapien generelt er afhængig af samfundet og så videre. Studiet er placeret i midten da det i dette tilfælde er nært beslægtet med alle temaerne.

Informant A fortæller om hendes erfaringer både gennem hendes barndom, personlige liv, i terapi og på musikterapiuddannelsen. De identificerede temaer i interviewet hedder *samfundet, studiet musikterapi, terapi generelt, terapi personligt og vedrørende A personligt*.

Et gennemgående element har været at informant A har en oplevelse af at blive mødt med meget ubevidsthed og som produkt heraf, at der har manglet italesættelse af eksempelvis kønsroller samt religiøs baggrund og deres indflydelse.

Selvom informant A ikke har oplevet en decideret modstand på italesættelse af disse emner, har hun stadig mødt en form for modstand af disse tanker i eksempelvis hendes studietid. Generelt har hun snarere haft en oplevelse af, at terapeuterne og underviserne ikke har været bevidst omkring disse elementer. Dette har eksempelvis udgjort, at A har valgt ikke at ville indgå i et terapeutisk forløb med en psykodynamisk orienteret terapeut igen. A har både relevante oplevelser i USA og i Danmark, og erfaringerne stammer hovedsageligt fra 90'erne og 00'erne.

4.5 Analyse samt fund for informant B

4.5.1 Transskription, kodning og memebercheck

Dette interview er også transskriberet med programmet descript og derefter rettet gennem manuelt ved hjælp af gennemlytning. Interviewet er vedlagt som bilag 1. Koderne for begge interviews er samlet i et dokument og er vedlagt som bilag 2. Mailen til B vedlægges i bilag 5. På den måde klarlægges det, hvad de vidste, før interviewet begyndte. Kort efter interviewets udførelse sendte jeg transskriptionen tilbage til B for at de kunne udføre membercheck og jeg fik dokumentet tilbage med besked om, at de ikke havde nærlæst det, men at det så fint ud. Vedhæftet var en mail, som er inkluderet i bunden af deres interview i bilag 1 - dette er grundet at jeg modtog mailen kort efter interviewets afslutning, og at indholdet var relevant for interviewet.

4.5.2 Temaer for interview A

Det var en udfordring at samle koderne i skildrede temaer for interview B. Dette formoder jeg skyldes at feminisme naturligvis var et meget gennemgående emne, men var for bredt til at være ét tema. Derfor blev det opdelt i eksempelvis feminisme i musikterapi-uddannelse og i praksis.

De identificerede temaer er:
Feminismen som begreb: Dette handler mere generelt om hvordan feminisme kan forstås - og i denne kontekst er det på en måde på tværs af sprog og landegrænser, da interviewer og informant har tusinde kilometer mellem sig samt to forskellige modersmål. Her bliver der eksempelvis snakket om hvordan feminismen defineres, hvor bred den er og hvem den passer godt og dårligt til.
Feminismen i musikterapi-praksis: Dette tema omhandler B's iagttagelser og oplevelser med feminisme i deres musikterapeutiske praksis. Det kan både være hvordan de har arbejdet med funktionsnedsatte, hvor feminismen nærmere er en bagvedliggende filosofi, eller med mænd, der mistrives i kønsbaseret forventninger og pres.
Samfundsstrukturer: Dette tema afdækker forskellige strukturer i samfundet, eksempelvis hvordan behandling skal bevilges og løbende godkendes, og hvordan disse opbygninger kan komplicere de forhold, terapeuten arbejder under.
Magtstrukturer i samfundet: Dette tema kan på en måde beskrives som et undertema til temaet *samfundsstrukturer*. Dette er fordi at det blot er ét aspekt af de mange strukturer i vores samfund. Her hører koder hjemme som berører rettigheder og muligheder især for klienter og studerende samt hvordan terapeuter og undervisere arbejder med dette.
Vedrørende B personligt: I dette tema samles mere privat information fra interviewet.

Her kan det eksempelvis være B's egen erhverv og erfaring samt mål for privat terapi. *Koder, der ikke blev placeret:* I denne kategori samles de koder, der ikke blev placeret, og beskrives.

4.5.2.1 Feminismen som bregreb

Når vi i interviewet omtaler feminisme, bliver det både gjort eksplicit hvilken form for feminisme, som informanten B benytter, men også at der er definitionsforskelle på tværs af vores forskellige kulturer.

B fortæller, at de arbejder inden for den intersektionelle feminisme: *"(...) it's a more intersectional approach because it's, it's thinking about how gender and disability and, um, identity are all wrapped up into what a client can present as and what they have access to"* den intersektionelle feminisme omfavner også ligestilling for mennesker med funktionsnedsættelser, som blandt andet udgør den gruppe, B arbejder med nu. I citatet opsætter B også det feministiske perspektiv op ud fra hvad klienten har adgang til - hvilket referer til eksempelvis socioøkonomisk status, som B nævner flere gange i forbindelse med samfundsstrukturer i kapitel 4.5.2.5. Den intersektionelle feminisme er netop den bredeste feminisme, der i teorien skulle afdække alle befolkningsgrupper, såsom farvede folkefærd, mennesker med funktionsnedsættelser, mennesker med færre eksempelvis økonomiske midler, mennesker med andre seksualiteter samt kønsidentiteter - denne samling af mennesker kan også afdækkes af termet minoriserede grupper. Desværre oplever B ikke, at det er sådan den dominerende og udlevede version af intersektionel feminisme er i realiteten. De fortæller *"It's (feminism) supposed to look at a variety of different types of people and experiences and identities, but it's primarily associated with like white, middle class women, with lots of education,"* hvilket naturligvis er problematisk, da det snævre begrebet betydeligt ind. Disse grupper er undertrykt i forskellig grad, og derfor er det relevant at tale om privilegier og hvordan man arbejder med andre mennesker med bevidstheden om dette. Der er også et element, som B er meget opmærksom på, da B selv passer ind i den mere privilegerede gruppe med middelklasse, uddannede personer, og da de individer, de arbejder med i terapien ikke altid er i samme situation. Hvordan B forholder sig til dette udfoldes i kapitel 4.5.2.6.

Grundet denne mere snævre feminisme, fortæller B at en af deres studerende, som er sorte kvinder, har svært ved at identificerer sig med den udbredte feminisme. De studerende har derfor i nogle tilfælde foretrukket at identificere sig som *womanists*: *"Like I have quite a couple of them (black students) who would define as womanist or African womanist, and that feels better for them to define in that way"*. Det samme gør sig også gældende for den gruppe af deres studerende, som har andre kønsidentiteter end

cis. De fortæller, at eksempelvis non-binære studerende ikke kan identificere sig med feminismen: *"because it's (feminism) too limiting in terms of how it's viewed here (USA). Um, so for them, they would prefer to look at a more queer centered approach for example"*. På samme måde fortæller B om hvilket omdømme feminismen har i storsamfundet. De fortæller: *" I think just looking like, if you look sort of like… or consider the definition of feminism is. In the United States, it has some positive connotations and negative connotations.".* Af de negative konnotationer nævner de blandt andet en bestemt gruppe af feminister, der ikke anerkender transkvinder som en del af gruppen kvinder, de forklarer; *"transex-exclusionary, radical feminists. They're called terfs."* og de fortæller videre: *"So I'm thinking about the role that they're, like, how negatively they're impacting feminism too.".* Feminismens flere forskellige grene kan derfor gøre det lidt sværere at forholde sig til, hvad feminismen præcist er, og hvordan man skal forstå den. Det kan skabe en dynamik, hvor feminismen kan komplicere situationer, da det så ikke altid er et positivt ord i klientens øre. De giver et eksempel på en situation, hvor de måtte holde deres feministiske tilgang mere implicit:

"(…) with Mexican farm workers. They were all men who were coming in from Mexico. And I had to think about a sort of, I guess a little bit of a modified feminist perspective with them, because I had to think about, the impact that their gender had on them and the choices that they were making."

Denne gruppe er påvirket af kønsrollerne, men B vurderer, at det ikke er gavnligt at italesætte feminismen direkte med denne gruppe: *"And so I would never say to them, I'm working from a feminist perspective, because that would've turned them off to what I was doing. But I was constantly reminded of the impact that gender had (…)."* Den omtale indflydelse som køn havde på denne gruppe mennesker var, at der var høje forventninger til disse mænd om, at de skulle forsørge deres familier, hvilket var en stor opgave. B har naturligvis stadig deres perspektiv og baggrund i feminisme, men må altså modificere det lidt til bestemte klientgrupper for at opnå den bedste alliance. Disse eksempler går dog på sin vis imod værdierne i den intersektionelle feminisme i teorien - da den både ideelt skulle omfavne mænd, forskellige funktionsniveauer og kønsidentiteter. Dette er dog ikke en ukendt tendens, og kan beskrives som at realiteten og teorien af et fænomen ikke altid kan stemme helt overens.

B har dog også omtalt eksempler, hvor feminismen som den kendes i samfundet har været det helt rigtige: *"Like it's not the right fit for certain people. You know? It's like, it's too exclusive. And then other times I think it's absolutely the right thing for students."* de specificerer hvilken gruppe, der passer godt til feminismen: *"Um, like when I see students*

who are nervous or who have some self-esteem issues, you know, about themselves and their identities, how they view their bodies, and then they go through some transformational experiences with counseling and therapy".

Opsamlende kan det beskrives således, at B orienterer og arbejder ud fra den intersektionelle feminisme. Intentionen med denne form for feminisme på ideologisk niveau, har været at gøre begrebet bredt og inkluderende, men feminismen i realiteten kan både have et misvisende omdømme og afviger lidt i praksis, hvilket udgør at grupper søger andre ideologier, feminismen fejlagtigt centrerer den hvide middelklasse kvinde, samt afskrækker eksempelvis mænd fra ideologien.

4.5.2.2 Feminismen i musikterapi-uddannelse

Som beskrevet i ovenstående kapitel, arbejder B meget bevidst med feminisme i deres musikterapi; De har berettet om feministiske overvejelser, de har gjort sig som underviser.
Blandt andet fortæller de om hvordan de bryder med den klassiske opsætning i et undervisningsrum, hvor underviserne udarbejder et pensum, der undervises i, og de studerendes rolle i dette er passiv. B åbner op for en diskussion gennem dialog, hvor de studerende har mulighed for at have indflydelse på pensum: *"I have some goals that we need to accomplish just as part of the curriculum, but the students and I work together to build the whole syllabus, like the different, um, subject areas."*.

De fortæller essensen af dynamikken: *"We're gonna cover the different types of research methods, um, the articles that we read so that they get what they want from the class. So it's not me just directing how the class is gonna be."*. Naturligvis er der en obligatorisk del i pensum, som ikke kan forandres særligt, da der er regler, undervisningsinstitutionen må rette sig ind efter. Så selvom det ikke er altid, at eleverne har bestemmelsesret over undervisningen, har de i høj grad mere indflydelse på undervisningsmaterialet i sammenligning med den klassiske undervisning. I tråd med dette fortæller B at de studerende foretrækker konkrete eksempler. På baggrund af dette har de i samarbejde med en elev udarbejdet en oversigt over feminisme i musikterapi:

"Because a lot of my students want really concrete examples of what to do, and that's really difficult to explain to them because it's not always like what you do, but who you are and how you view things. So, um, one of my former students, and I wrote that paper to sort of look at what the feminist literature says and how people define feminism, um, what types of experiences are used and how they describe some of like the specific goal areas and things like that.".

Her fortæller de også i linje to, at det kan være udfordrende at forklare den feministiske tilgang, da det i nogen grad er en ideologisk overbevisning eller prisme, som danner grundlaget for vedkommendes verdenssyn - snarere end en retning indenfor musikterapi. Efter de studerendes efterspørgsel har B udarbejdet en artikel - og det vidner da i nogen grad også om, hvor stor indflydelse eleverne har på undervisningen. Dette er med til at skabe et mere ligeværdigt forhold i undervisningssammenhængen. Det sætter studerende og underviser på en mere lige fod, og de to parter har mulighed for gensidig udveksling og læring.
B fortæller lidt vedrørende de studerende, deres identiteter, og de udfordringer, som de møder i deres liv, som kan have indflydelse på studietiden. B beskriver blandt andet i en opfølgende mail efter interviewet, om hvordan en almindelig tirsdag kan opleves. De beskriver:

"After we spoke today, I had three meetings with students. One was with a Hispanic student who needed a counseling referral due to sexual trauma. The second student was having pain due to an IUD being inserted incorrectly by a male doctor intern yesterday. The third student was struggling with how to be authentic and genderqueer around their clients who have ASD and live in a conservative/rural area.
This is just one Tuesday afternoon. I don't know how I can not be an intersectional feminist and do my job properly!"

I mailen fortæller de om tre forskellige eksempler på studerende, som på en eller anden vis har møder med netop nogle af de elementer, feminismen beskæftiger sig med; religion, sexisme, kønsudtryk og neuro-diversitet. Som de selv beskriver - *this is just one tuesday afternoon* - det er altså ikke atypisk at møde elever, der er berørt af minoriserede positioner. Af samme grund tilføjer de, at intersektionel feminisme er et krav for dem i deres arbejdsliv.
Derudover kommer de ind på uddannelse inden for feministisk musikterapi. De havde ikke selv haft mulighed for at inkludere kønsstudier i deres egen uddannelse, og måske af samme grund har de inkluderet det i deres egen undervisning: *"I didn't really have time in my, um, my course of study to take an any gender studies classes, unfortunately. Um, but I include it now as content in my courses that I teach."*. Vi kommer ind på, hvorvidt der er en uddannelse inden for feministisk musikterapi, eller hvad der egentlig skal til, før man kan kalde sig selv en feministisk musikterapeut.
"(...) should you have training, would that make you above everybody else because you had this like, type of training? That would go against the fundamental principles of it, I guess.".
B afslutter med at fortælle, at det vil de lige tænke over. Der er altså på nuværende tidspunkt ikke en uddannelse eller et specifikt kursus møntet på at kvalificere en musikterapeut som feministisk. Som B selv pointerer, er der også elementer i den dynamik, som går imod feminismens ligestillings-orienterede principper. Dette bunder i,

at feministisk praksis gerne vil fremme ligestilling, så flere stemmer høres - og hvis retten til at udøve feministisk musikterapi forbeholdes til de uddannede, kan det være selvmodsigende.

4.5.2.3 Feminismen i musikterapi-praksis

B deler deres egne erfaringer i terapi, både som terapeut og som klient. De fortæller blandt andet, at de har et krav til, at den terapeut, de indgår i terapi med, er orienteret i feminismen: *"Oh, my therapist is feminist. I couldn't be with someone who wasn't."*. Derudover fortæller de, at de selv lægger meget vægt på ligestilling i deres terapi: *"I think about it in those terms and thinking about my role as a therapist and the sort of egalitarian perspective that I want to make sure that I'm always conveying with my clients as much as I can."*. B har et forhold til feminismen i musikterapi-praksis som kan beskrives som, at de to elementer ikke skal skilles af. For hende hænger det unægteligt sammen, og bunder i en filosofi, som for hende også udgør en grundsten i deres værdier. De fortæller selv: *"There's no way that I, there's no way I could work with someone who's not feminist at all. You know, like that would be impossible for me to do that."*.

Udover dette fortæller de om et forløb under deres uddannelse, hvor de deltog i et GIM kursus. *"And so everything we did was very, I, I don't wanna say everything was psychodynamic or anything like that, but, um, she had that perspective while also recognizing that that's not gonna work with all people"* - her fortælles det, at det ikke var alt i kurset, der var psykodynamisk orienteret, og selvom det ikke siges ligeud, antyder de, at den psykodynamiske tilgang står som modstykke til eksempelvis den feministiske orienterede terapi. De forklarer hvad deres kritik beror i: *"Um, so there was a focus on doing deep level work, but there was never a focus on looking at any of the political or sociopolitical issues in society that affect our clients."*. Det er netop denne synlighed af hvad klienterne også bliver stærkt påvirket af i samfundet, som efter B's opfattelse ikke var inkluderet i eksemplet med den psykodynamisk-inspirerede GIM terapi.

I interviewet kommer vi ind på feminismens plads i musikterapi praksis. De fortæller om deres reflektioner omkring at være i en privilegeret positions og arbejde med minoritets-personer. *"For me as someone who is not disabled, who has like a lot of education, who has access to money and things like that, like I can't impose my values and my beliefs and my experience on my clients (...)"*. De udviser altså en bevidsthed omkring deres egne privilegier, og dermed også en forståelse for hvordan de forskellige socioøkonomiske positioner påvirker individet og dets livsvilkår. Dette er dog en mere personlig form for feminisme, hvor terapeuten er klar over sin egen position i konteksten af samfundet. De er dog mere betænkelig over at bringe feminismen ind som

et politisk emne i terapien. De fortæller: *"(...)I would be, I think, a little bit more careful about the way that I talked about feminism with my clients, I guess, if that makes sense. (small pause) It's more overt versus like, um, being less explicit about it?"*. Dette skyldes højst sandsynligt det etiske dilemma i at bringe et politisk emne ind i en terapeutisk kontekst. I nogle tilfælde er det bare ikke nødvendigt eller brugbart for terapien. Eksempelvis fortæller de om en klient, der er mentalt funktionsnedsat *"(...) for him looking at sociopolitical factors is not gonna be important in our work."*.

Herudover kommer vi ind på de forskellige nært beslægtede retninger indenfor terapi. Dette er i forbindelse med feminismens begrænsninger, da den feministiske retning ikke altid er dækkende eller inkluderende for forskellige grupper. De kommer ind på nogle grupper af deres studerende: De beskriver det som begrænsende for de studerende, der falder inden for denne gruppe: *"(...) but where I see feminism as being a little bit limiting is that like I have quite a few students who identify as non-binary, for example, or gender queer, and they don't really... Feminism is too limiting for them."*. Selvom den intersektionelle feminisme i teorien skulle kunne rumme og favne denne gruppe mennesker, er det ikke den oplevelse, de har af feminismen: *"it's (feminist approach) too limiting in terms of how it's viewed here (USA). Um, so for them (non-binary students), they would prefer to look at a more queer centered approach for example."*. Samtidig bevarer de andre terapiretninger værdien om ligestilling, terapeut og klient imellem.*"Like the egalitarian relationship is essential to feminist music therapy, but we also see that show up in other theories too."*. De fortæller nærmere om de forskellige, beslægtede orienteringer inden for terapien: *"(...) I think about Venn diagrams of what it looks like with all these different sort of social change models to therapy. And where there's, so there's a lot of similarities."*. Af disse retninger inden for terapi, som også beskæftiger sig med samfundsmæssige forandringer, nævner de: *"(...) I think it's (feminist approach) compatible with like folks who use like a critical race theory perspective or a queer theory perspective or um, like a social model of disability perspective."*.

Feminismen i musikterapi praksis er altså heller ikke uden udfordringer. De forskellige lignende tilgange kan tilbyde en rummelighed, som den praktiserede feminisme i USA har svært ved at udbyde. Samtidig er feminismen et svært fænomen at beskrive i terapi, da der er forskellige grader af synlighed og forskellige måder at adaptere feminismen til terapien. Eksempelvis kan terapeuten være feministisk orienteret, og dermed er terapien feministisk, men klient og terapeut ville også kunne have en diskussion om feminisme helt explicit. I sidstnævnte eksempel må terapeuten forholde sig til hvornår dette er passende og gavnligt for klienten.
Derudover deler B deres egne erfaringer inden for feministisk musikterapi, både som

klient, men også som terapeut. De beskriver deres personlige forhold til feminisme og terapi som uadskillelige.

4.5.2.4 Magtstrukturer i terapi

I samtalen om terapi og undervisning påtalte B flere gange nogle dynamikker, jeg har valgt at navngive magtstrukturer. Det ord baserer jeg ud fra, at der både i terapi og i undervisning er en forskydning af magt - firkantet kan det beskrives som en modtagende rolle, som studerende eller klient, og en givende rolle, som lærer eller terapeut.

Vedrørende magtstrukturer i terapi nævner B ofte at helbredsdefinitionen gives tilbage til klienten. Helbred forstås her i en bred forstand, både psykisk og fysisk; sundhed og velvære. De fortæller: *"Health is defined by the client. Um, there's the social political change piece in there."*. Senere uddyber de med udgangspunkt i en klient. Her giver de et eksempel på, hvordan det kan se ud, når klienten selv definerer hvad sundhed er for ham: *"So if the client, the young man I was talking about before, who's like writing all these compositions right now. I have to, that's what he wants to do. That's how he wants to express himself."*. B udviser altså meget respekt for det, klienten ønsker, selvom det ikke nødvendigvis er det, som omgivelserne efterspørger. Denne case er også foldet ud i kapitel 4.5.2.5. De uddybet nærmere hvordan filosofien bag dette udgangspunkt er:

"I can't say that this is what they absolutely have to accomplish during our time in music therapy." de fortæller: *"(...) Um, but I can ask them what's important to them, what do they wanna do? What do they want to accomplish? How do they define what their health is?"*. Dette giver et perspektivskifte, der vægter klientens holdninger og ønsker højere. Gennem dette får klienten større mulighed for selv at sætte målene for terapien og på den måde også have større sammenhæng mellem mål og succesoplevelser. Den klassiske opsætning sætter ofte terapeuten i en form for ekspertrolle, der ved bedst. Dette bryder B's feministiske tilgang også med direkte: *"(...) if we're looking at disability studies, it's, it's in all of these places, but this, this notion of thinking about the client's view of what health looks like and not necessarily me imposing that upon them."*. Terapeuten udviser altså udvidet respekt over for klienten og deres ønsker, når terapeuten er feministisk orienteret, hvilket resulterer i at klienten har mere indflydelse på hvilke mål der sættes og hvordan disse opnås.

B er dog betænkelig ved det aspekt, da feminisme også er en del af en politisk kamp, og at finde dets placering i terapi kan være udfordrende: *"I think where I feel a little unsure of it is sometimes bringing the political or the sociopolitical perspective into clinical work is not always appropriate for certain clients."* deres overvejelser går på at de politiske

emner ikke altid er passende at bringe ind i terapien, og det derfor er vigtigt at udvise omtanke vedrørende dette:

"And so that one I feel like has to be sort of managed a little bit differently because sometimes it could be very, like for example, For me as someone who is not disabled, who has like a lot of education, who has access to money and things like that, like I can't impose my values and my beliefs and my experience on my clients or what I think they should do in that sort of like sociopolitical realm."

Denne udtalelse udviser også B's bevidsthed omkring deres egen position i konteksten af klienten og vedkommendes vilkår. De anerkender vægten af de vilkår vedkommende kommer fra, og tager højde for dem. De nævner netop de privilegier, de selv har med sig, og har derfor større mulighed for at undgå at handle i privilegium-blindhed.

B fortæller også om tiden før de tidlige år 2000'er, hvor udgivelser vedrørende feministisk musikterapi var meget begrænsede. De fortæller, at de i den grad kunne mærke, at et perspektiv manglede. De beskriver en GIM-terapeuts teoretiske bagland som psykodynamisk, dog med øje for at den psykodynamiske tilgang ikke ville fungere med alle patienter. De fortæller: *"she had that perspective while also recognizing that that's not gonna work with all people. (...), but there was never a focus on looking at any of the political or sociopolitical issues in society that affect our clients."*. De beskriver, at der manglede en bevidsthed fra terapeutens side om, at de socioøkonomiske aspekter af samfundet påvirker klienterne.

4.5.2.5 Samfundsstrukturer

Flere gange kommer informanten ind på emner, som kan kategoriseres under samfundsstrukturer. Det er naturligvis et bredt begreb, men her menes der eksempelvis socioøkonomiske strukturer, prioritering af midler i samfundet, sammenhængen mellem køn og identitet.

Da informanten og deres beretninger stammer fra Amerika, er det en selvfølge, at nogle af eksemplerne vil afspejle en kultur, der kan være lidt anderledes fra hvordan vi kender samfundet som helhed i Danmark. I tillæg kan nogle af eksemplerne stamme fra nogle år tilbage, hvilket også kan være godt at have i mente, når vi diskuterer samfundet, da det er i konstant forandring.

B fortæller om et eksempel med en klient i terapi. Klienten udtrykker sig ikke særligt verbalt, men producerer derimod en del musik. I begyndelsen af terapien, havde institutionen et ønske om, at klienten benytte sproget mere. De fortæller:

“So I have like one client who, who uses very little language to speak and to communicate at all. And so I used to try to work on things to get him to increase his fluency and increase his speech production and all these… Like, like really concrete ways of working with people with intellectual disability. And then I was like, “you know what? We're not doing this anymore. It's not productive and it's not helpful and it's not like working on our relationship in any sort of way”.”

Eksemplet illustrerer, hvordan B oplevede at et mål i terapien måtte justeres. Det oprindelige måde kan siges at være sat ud fra konteksten af et meget verbalt baseret samfund. Dette kan kaldes en form for korrigerende mål - det ønskes, at klienten benytter sproget mere, for at passe bedre ind i hvordan strukturen i samfundet nu er. Naturligvis må der også være øje for de positive konsekvenser som at blive mere forstået eller få bredere mulighed for at udtrykke sig, men i dette eksempel oplever B at målet om at øge klientens verbale kundskaber ikke på nogen måde er frugtbart for klienten eller deres terapeutiske alliance. De beskriver frugten af at skifte målet: *“(…) It's amazing what he does now. He creates tons of music using Garage band and he's composing different songs (…) and he will title them, and that's the only time that spoken language ever comes into it.”*. Der er altså tydelig mærkbar forskel for B, når deres syn på klienten og det gældende mål justeres. Systemet i samfundet er dog ofte bygget bureaukratisk op, og de oplever på sin vis at skulle oversætte deres nye arbejdsmetoder, for at forsvare nødvendigheden af terapien. Da de nu afviger fra det oprindelige mål om at fremme sproget hos klienten, må B forklare, hvilken værdi de nye mål og arbejdsmetoder har. De beskriver det således:

“*And so as a, I think from that egalitarian perspective and viewing health through the client's eyes, I have to translate to the healthcare provider who allows him to have access to music therapy. Yeah. So I changed that to being like, um, “we'll utilize technology to express emotions and ideas”. So they're like, “oh, that's great. That's fantastic.” But it might not be what they think it is, but it's like a way of, of, of taking what's important to him and translating it in a way that makes sense to his care plan.*”

Dette er et eksempel på hvordan B kan udøve feministisk musikterapi og samtidig agere i overensstemmelse med en handlingsplan, som blandt andet afgør, hvorvidt klienten kan få adgang til terapi.

I tråd med hvorvidt terapi, eller behandling generelt, er tilgængeligt, fremhæver B et par relevante eksempler. De fortæller blandt andet om krisecentre for kvinder, hvor de fortæller *“it was mostly with people that experienced intimate partner violence or some*

sort of violence or trauma. (…) in the United States there isn't always so much funding for working with those groups of people in terms of music therapy access.". De fortæller altså at musikterapi ikke er prioriteret i det udvalg af behandling til denne gruppe. De forklarer yderligere: *"(…) it was really difficult to try to get in with that community because the shelter and the people who run it have very limited resources. They had a, um, once a month support group, but that was it."* De beskriver det som udfordrende at inkorporere eksempelvis musikterapi i dette område, da det allerede er presset på midler. Det antydes i teksten, at den eneste behandling institutionen har haft råd til, er en støttegruppe én gang om måneden. Dette er i sig selv meget lidt. For at forklare, hvorfor musikterapi ikke er en del af den tilbudte hjælp, fortæller de: *"And so the psychological services they offer have to go through specific counselors who are approved and music therapy is not approved, if that makes sense."*.

I tråd med samme emne, beretter B om et andet scenarie, de har bevidnet. Dette er mere orienteret omkring race, men eksemplet illustrerer stadig hvor stor konsekvensen af forskellige socio-økonomisk ressource har for individet, samt beretter til dels om prioriteringen af midler i det pågældende samfund:

"(…) it was a nursing home in the central part of North Carolina and it was for.. I would say the majority, like 95% to almost a hundred percent of the clients were black, and most of 'em were there because of health disparities related to socioeconomic status and not having access to healthcare when they were younger. So there were quite a few folks who had diabetes. That had amputations because of having diabetes, heart conditions, like things that could have been mitigated, but they weren't because they didn't have access to healthcare."

Dette er et tydeligt eksempel på, hvilke følger det kan have for individet, ikke at undergå den nødvendige behandling. Samfundet som helhed har en pulje af ressourcer, og denne pulje vil naturligvis variere afhængigt af hvordan det pågældende samfund er bygget op. Eksempelvis benyttede jeg vendingen "den nødvendige behandling", og definitionen af denne vil variere drastisk på tværs af landegrænser. I B's møde med denne situation blev de dog overvældet af magtesløshed. De fortæller: "*And so I remember going in there every week and just thinking, "oh, I'm just so inadequate for dealing with the situation because what these folks are struggling with is so much bigger than what I can offer*.". Opgaven har været overvældende og heller ikke passende for kun ën musikterapeut, da problemet i denne situation bunder i selve samfundsstrukturen og kan ikke tilskrives de individuelle cases.

Derudover fortæller B om en situation, hvor forventninger baseret på køn har påvirket klienterne meget, og derfor også påvirker B's muligheder for at indgå i terapien:

"They were all men who were coming in from Mexico. (…) I had to think about the impact that their gender had on them and the choices that they were making. Because they were responsible for taking care of their families and they felt a lot of stress and pressure from that because they were men.(…) I was constantly reminded of the impact that gender had on the choices that they had to make and how they interacted with each other and with me too."

Eksemplet illustrerer, hvordan kønsbaseret begrænsninger kan påvirke individerne og være med til at modarbejde menneskelige behov, som eksempelvis at bearbejde traumer. De fortæller ikke blot at kønsrollerne stressede individerne meget, og påvirkede deres indbyrdes forhold, men også at B selv kunne mærke, at køn spillede en rolle i deres relation.

4.5.2.6 Vedrørende B personligt

B er en person, der arbejder i Amerika. De har en ph.d. i musikterapi og underviser nu på et universitet. De arbejdede en del mere før deres undervisningstid på universitetet, og de har i løbet af deres arbejdsliv arbejdet med en bred gruppe klienter.

Udover dette fortæller B om deres undervisning og hvilken tilgang de har til deres studerende. *"And then I, a lot of it is probably more so in the classroom and the work that I do with my students, um, through teaching them and also supervising their clinical work and their research projects."* Hendes feministiske orientering spiller en rolle i deres undervisning og supervision på studiet, og det er her, de tænker feminismen kommer mest til udtryk. De fortæller, at de ikke selv havde mulighed for at undersøge køn nærmere i deres studietid, og at de derfor inkluderer det i deres undervisning: *"I didn't really have time in my, um, my course of study to take any gender studies classes, unfortunately. Um, but I include it now as content in my courses that I teach."*. De fortæller dog også om udfordringer ved at inkorporere feminismen i undervisningen: *"I think it's, it's easier to be a feminist music therapist than it is to be a feminist teacher because in the United States, like we have specific requirements and areas where our students have to learn"* da skolesystemet naturligvis har krav og obligatorisk pensum, kan det være en udfordring at efterleve feministiske principper fuldt ud. Dog tager de meget højde for de studerende og deres ønsker til undervisningen. De fortæller: *"I use a lot of feminist music in my classes and, um, I think about focusing on my students individually."* De tager altså også højde for hver studerende individuelt. De uddyber: *"(…) I might need to negotiate*

how different students, um, meet certain requirements for the course could be a little bit different.". De rummer de studerendes forskelligheder, og tilrettelægger undervisningen derefter. De fortæller også vedrørende undervisningsmaterialet, at de samarbejder om at opbygge dette: *"I have some goals that we need to accomplish just as part of the curriculum, but the students and I work together to build the whole syllabus, like the different, um, subject areas."*

Derudover fortæller B om deres personlige erfaringer og præferencer i terapi. De fortæller blandt andet at de engang havde indgået i et forløb med en terapeut, der var kognitiv behaviorist. De fortæller *"I'll just sign up (for free therapy at the university) and see. And he was a cognitive behaviorist and I was like "bye. I can't do it with you. No". (laughs)"*. Hvilket hænger sammen med deres præferencer indenfor terapi, som de fortæller om: *"Oh, my therapist is feminist. I couldn't be with someone who wasn't. My personal therapist is."* Dette fortæller om hvor vigtigt det er for B, at hende og terapeuten er enige ideologisk. Det er af så stor betydning, at B ikke ville kunne være i et terapeutisk forløb, hvor terapeuten ikke identificerede sig som feminist. De fortæller også om, at de bruger terapien til at vende nogle af de elementer, der spiller en rolle i terapien. De fortæller: *"she's very intersectional cause we talk a lot about ableism and racism too."*.

Det er altså meget vigtigt for B både at være feministisk bevidst i deres rolle som underviser og terapeut, og tillige meget vigtigt for hende og den terapeutiske alliance, at deres egen terapeut også har baggrund i feminismen.

4.5.2.7 Koder, der ikke blev placeret

To koder var besværlige at placere, da de ikke kunne lægges ind under blot ét af de identificerede temaer. De har dog en form for relation til hinanden. De omtalte koder er: *produkt af det feministiske perspektiv i terapi* samt *hvordan man inkorporerer feminismen personligt*. De to koder er naturligvis relateret i nogen grad til de feministisk orienterede temaer. Komplikationer består i, at de ikke tydeligt tilhører en kategori frem for en anden.

Produkt af det feministiske perspektiv i terapi omhandler selvsagt de terapiorienterede temaer, men koden er ikke specifik nok til at placeres under ét af terapi-temaerne, men heller ikke generelt nok til at placeres under samfunds-kategorien. De fortæller om hvordan perspektivskiftet har ændret deres opfattelse af deres arbejde med klienterne *"And so when I sort of shifted to that perspective, rather than me being the expert with all the knowledge… "* de fortæller videre *"Um, it helped me see my clients differently. You know, it's, it, it is a different - it's a much more open and egalitarian way of viewing my*

clinical work with them". Der er altså tale om et bagvedliggende perspektivskifte, der påvirker terapeutens generelle indgangsvinkel i terapien.

Hvordan man kan inkorporere feminismen personligt omhandler den personlige proces af ikke bare at forstå feminismen semantisk i en hverdagskontekst, men også at implementere det i sin tankegang og sit handlemønster. Dette er fortalt ud fra B's erfaring med en studerende, der evnede at inkorporere feminismen. De fortæller hvordan eleven oplevede, at feminismen var i strid med hendes tro, men gennem et møde med en kristen feminist så hun, at værdierne kunne forenes. *"It was like, "oh, wait, I can have, I can have my faith and I can also be a feminist too". And just how that opened up a space for her to be more fully herself, I guess."*. Dette omhandler på en måde altså også det at komme tættere ind på kernen i sig selv, hvilket faldt uden for disse temaer.

4.6 Opsamling

Temaernes relation til hinanden kan visuelt beskrives således:

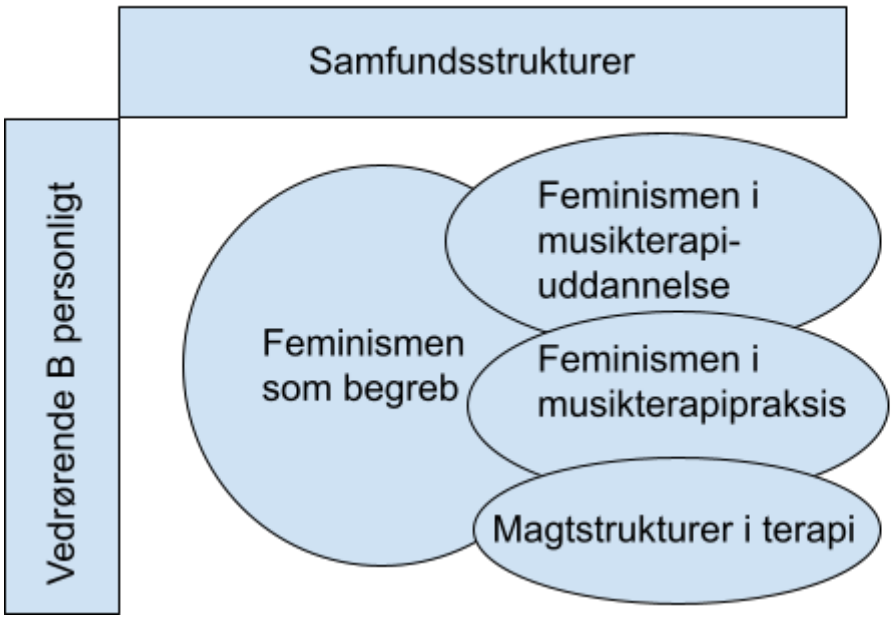

Fig. 2: Temaernes relation til hinanden for informant B

Som det fremgår af figurerne, ligger samfundsstrukturerne som en bjælke øverst for at illustrere, at det er et emne, der beskriver den samfundsmæssige kontekst, som de feminisme-relaterede emner udspiller sig indenfor. Til venstre i billedet er der en bjælke, der repræsenterer informanten B. På den måde udgør det personlige niveau og det samfundsmæssige niveau konteksten for emnerne, og beskriver derfor ikke en logik som

x og y akser, men snarere en billedlig repræsentation af at disse to perspektiver beskriver rammen.

Inde mellem de to bjælker ligger de 4 feminisme-orienterede temaer. Den overordnede forståelse af feminismen ligger som den største boble, men de andre bobler ind over sig. Dette er for at illustrere at feminismen som begreb tilbyder en perspektivgivende kontekst til de andre temaer.

I interviewet omtales feminisme i musikterapi i mange forskellige kontekster og på forskellige måder. Der er eksempler på hvor denne retning indenfor terapi er den helt rigtige og eksempler på hvor den kommer til kort. Der er eksempler, hvor B er terapeuten og hvordan de integrerer feminismen i deres terapi, men også et eksempel, hvor B var klient og savnede det feministiske perspektiv samt et eksempel hvor feminismen frit kan drøfte mellem dem og deres terapeut. Gennemgående temaer er, at feminismen er en grundværdi for B, privat såvel som i deres professionelle arbejde. Det er vigtigt for hende at være oplyst om samfundets strukturer og hvilke grupper disse strukturer tilgodeser, såvel som deres egen position og egne privilegier.

4.7 Sammenholdning af interviews

Da de forskellige interviews har nogenlunde samme omdrejningspunkt, og ligheder dukkede op, giver det mening at sammenholde disse. Begge informanter havde erfaringer som både terapeut og klient, hvilket ikke var forudset - dette diskuteres i kapitel 5.4.

Da der opstod temaer i de respektive interviews, som var beslægtede med hinanden, samt pointer, der vakte genklang, giver det mening at sammenholde analysefund fra disse to interviews. Det er tiltænkt at sammenligningen skal understrege hvilke elementer, der går igen. På den måde kan de to informanters oplevelser med feministisk musikterapi spejles i hinanden.

Til venstre er det pågældende tema skrevet ned; ikke ordret, men mere generelt for at rumme temaer fra begge interviews. Derefter kommer kolonne to og tre, som repræsenterer perspektiverne på pågældende tema for hver interview, og slutteligt sammenlignes de tilhørende pointer. På den måde er det visuelt overskueligt at forholde sig til overlap i disse interviews, og giver mulighed for at drage paralleller mellem et klient og terapeut-perspektiv inden for feministisk musikterapi.

Det skal dog nævnes, at man stadig bør have i mente, at når A udtaler sig eksempelvis om samfundet, er dette i en dansk kontekst og for B er det i en amerikansk. Det samme gør

sig gældende for alle temaerne, da eksempelvis uddannelsessystemerne også differentiere på tværs af disse landegrænser. Tilmed skal det medregnes, at nogle af A's fremhævede erfaringer fra deres egne uddannelser har været omkring slutningen af 1990'erne, henover starten af 2000'erne.

Skema for sammenholdning af analysefund:

Emne	A (klient)	B (terapeut)	Ligheder og forskelle
Personlig information	Krav at kende til tearpeutens teoretiske baggrund - vil ikke indgå i terapi med en psykoterapeutisk orienteret terapeut	Krav at egen terapeut er feminist. Arbejder selv ud fra intersektionel feminisme, med varierende grad af synlighed.	For begge er det vigtigt at være bevidst om den filosofi, man arbejder ud fra. A har dårlige erfaringer med psykoterapi, og frakender sig derfor den, mens B arbejder konkret med feminisme.
Samfundet	Påvirket af strukturerne. Oplever konsekvenserne som overset i terapeutisk kontekst	Klinisk bevidst om strukturerne og hvordan klienterne er påvirket af disse. Bevidst om egen placering i samfundet	Begge to er bevidste og anerkender strukturerne og hvor stor påvirkning det har på individet. De er placeret forskelligt i samfundet - A er en mere minoriseret person end B
Terapi	I egen terapi har A følt, at der har manglet en italesættelse af hvor meget samfundet påvirker os. A har ikke et nuværende terapiforløb, men ville kræve at kende terapeutens bagland for at sikre, at hun var tryg og blev set i terapien. A afviser blankt den	I egen terapi bruger B terapien til personlige udfordringer, samt at reflektere over positioner i samfundet. B afviser personligt blankt kognitiv behaviorisme i terapi. I deres praksis lægger de meget vægt på ligeværd mellem klienten og	Begge har et stærkt forhold til, hvorvidt samfundets påvirkning har en plads i terapien, men forskellige er deres oplevelser med det. A oplever det som langtfra en selvfølge at terapi er feministisk, og B kan slet ikke adskille deres terapi fra feminisme

	psykodynamiske tilgang.	terapeuten samt feminisme i terapien	
Uddannelse	A har oplevet uddannelsen som værende ikke bevidst omkring samfundet og dets påvirkning og dermed ikke feministisk orienteret. A oplevede modstand i hendes interesse i det feministiske perspektiv	B oplevede, at det feministiske perspektiv manglede under deres egen uddannelse. I deres egen undervisning er feminismen altid inkluderet, og de omtaler det feministiske perspektiv i terapeutisk kontekst explicit med deres elever	De har begge oplevet fraværet af det feministiske perspektiv i deres studietid. For A betyder det, at hun nu kræver at kende til en potentiel terapeuts teoretiske baggrund. For B, som underviser nu, har de feminisme fast inkluderet som et eksplicit emne i sin undervisning.

4.8 Opsamling

Der fremkommer mange relaterede observationer og pointer fra deres erfaringer med feminismen i terapi. Generelt for A har feminismen været mere fraværende, og det, der oftest træder i forgrunden, er hvordan det feministiske perspektiv har manglet i terapien. For B er det også deres udgangspunkt, men nu da de selv underviser, beskæftiger de sig meget med dette. Både i deres undervisning, i deres praksis samt i deres egen terapi er feminisme et udgangspunkt, og med undtagelse af nogle praksissituationer, er det også et emne, der omtales eksplicit. Begge informanter omtaler faktisk også den psykodynamiske tilgang i terapi. A omtaler den mere eksplicit som et modstykke til den feministiske tankegang, og giver kritik af denne tilgang, dog med en anerkendelse af, at den "kan noget". For B omtaler de den psykodynamiske tilgang i et eksempel, hvor det nærmere er antydet, at tilgangen står i modsætning til den feministiske tilgang, og B giver samtidig heller ikke direkte kritik af denne.

Begge informanter har oplevet den feministiske tilgang som fraværende i deres studietid. A giver flere eksempler herpå, men B omtaler det også. For B har jeg indtrykket af, at de i højere grad har fundet ind i et terapeutisk miljø, som favner feminismen, og at de trives i dette. Dette er på baggrund af, at de ved deres egen terapeut er feminist, og at de diskuterer emner relateret til feminismen. Da de er så eksplicit i deres undervisning med feminisme, må det musikterapeutiske studiemiljø også have omfavnet dette perspektiv. A har ikke beskæftiget sig meget med terapi de seneste år, og flere af hendes erfaringer fra

de terapeutiske kontekster, de har været en del af, har haft blinde vinkler hvad angår kompetencen i at italesætte feministiske problemstillinger.

Begge informanter nævner den psykodynamiske tilgang og sætter det i varierende grad i modsætning til feminismen. Dette skyldes højst sandsynligt, at disse to tilgange nærmest er i hver deres ende af et spektrum - et spektrum, der beskriver i hvor høj grad, der tages højde for samfundet, når man anskuer individet. I den psykodynamiske tilgang forholder man sig generelt meget til mennesket, og de relationelle oplevelser, individet har haft, hvor man i den feministiske tilgang inkluderer storsamfundet, der omgiver individet.

KAPITEL 5: DISKUSSION

Her forefindes de forskellige punkter, der tages op til diskussion. Jeg har valgt at tage perspektiveringen med som oplæg til eksamen, og derfor er der begrænsede afsnit vedrørende perspektivering i diskussionen.

5.1 Teoriens spejling i analysefundene

Det teoretiske udgangspunkt lå spredt ud over nyere publikationer samt noget ældre litteratur fra starten af 2000'erne, som informanten B tilfældigvis også selv refererer til under interviewet. I teorien beskrives det, hvordan feministisk musikterapi kan forstås og udføres, samt hvordan den feministiske pædagogik kan beskrives (O'Grady & McFerran, 2006; McCusker, 2017). Den feministiske pædagogik ønskede jeg at inkludere, da jeg havde en opfattelse af, at det var en tankegang, som måske var ældre end feminismen i musikterapi, og kunne derfor bidrage med en kontekst til konceptet. Uforudset var informanten B dog også en feministisk orienteret underviser i musikterapi, og den feministiske pædagogik trådte derfor også frem under interviewet.

I afsnittet om feministisk pædagogik (kapitel 2.3.2) beskrives det netop hvordan tilgangen tilsigter at nytænke den klassiske undervisningsform, og dermed bryde med strukturen mellem studerende og underviser som modtager og afsender (Grimson-Broughtoun, 2020). Dette ses tydeligt afspejlet i B's erfaringer, da de netop bestræber på at møde de studerende med deres individuelle kunnen samt indgår i dialog med de studerende om hvad de ønsker, undervisningen skal indebære.

I beskrivelser af feminismen i de forskellige aspekter af musikterapi, er der en del af grundtankerne, der gentages; Der ønskes et lige forhold mellem terapeut og klient såvel som underviser og studerende, definitionsretten til egen helbred og/eller succes gives tilbage til klienten/studerende og der lægges vægt på at empower kvinderne (Shuttleworth, 2006; Forinash, 2006). Disse tankegange gjorde sig også gældende i afsnit 2.2.1 *Feministisk musikterapeutisk assessment og supervision*, hvor lignende elementer også blev nævnt i B's interview, hvor de eksempelvis fortæller om cases, hvor perspektivskiftet har påvirket terapien positivt. Dog beskriver B i særlig grad, hvordan de i musikterapeutisk praksis lægger meget vægt på, at arbejde ud fra klientens ønsker og forståelse af sundhed.
A fortæller kort om, at hun har indgået supervision, og B nævner, at de varetager supervision med en feministisk tilgang. A benævner derudover erfaringer, hvor hun har

følt sig presset over at være queer og kvinde i den tids samfund, og har ikke oplevet at få dette italesat i terapien.
B fremhæver et eksempel fra musikterapeutisk praksis, hvor de oplever, at klienterne er meget påvirket af forventninger til deres køn, som er hårde at efterleve. A fortæller blandt andet, om hvordan hun har følt sig begrænset af kønsroller gennem både hendes erfaringer i et jødisk samfund, men hun nævner også udfordringer med selvtillid samt at tage plads gennem livet som kvinde. A har på den måde mærket disse strukturer i samfundet og i musikterapi, og har derefter ikke været særligt beskæftiget med feminisme i terapi. Indskudt kan det nævnes - selvom dette ikke er direkte foreneligt - at Miriam Greenspan også har oplevet en stor påvirkning af både samfundet og det at have jødisk baggrund, som et eksempel på, at man ikke kun kan se mennesket isoleret (Greenspan, 2017). B har også opnået bevidsthed om strukturer og deres påvirkning på individer, og har uddannet sig i en retning, hvor de nu underviser i musikterapi med stor vægt på feminisme.

I litteraturen ser vi, hvordan det netop er lignende udfordringer, som kan være kilder til problematikker for kvinder i samfundet. I de teoretiske afsnit afspejler det, hvordan der er stor vægt på kvinders troen på egne evner, og i tråd med dette, empowerment.Dette er også meget foreneligt med den feministiske musikterapi, hvor B vægter klientens mål for terapien så højt, som B fortæller om.

I tillæg til de samfundsrelaterede udfordringer, som informanterne beretter om, fortæller B i særlig grad også om nogle af deres studerende. Det er altså nutidige, relevante fortællinger fra unge menneskers liv, omhandlende hændelser, der finder sted lige nu. Af disse beretninger nævner B blandt andet at de på én dag snakker med tre studerende, der henholdsvis har oplevet seksuelle overgreb, smerter ved at en mandlig medicinstuderende indsatte en spiral forkert og en studerende, der har svært ved at være autentisk til stede med sin diagnose. Dette afspejler, at det er en virkelighed, der stadig eksisterer og derfor er relevant at diskutere, trods mange af A's eksempler er fra flere år tilbage.

Diverse terapeut og klient roller nævnes naturligvis. A fortæller om forskellige terapeutiske situationer, hvor hun har diverse oplevelser vedrørende feminisme i en terapeut-klient kontekst. Hun fortæller hovedsageligt, at de forskellige terapeuter slet ikke havde blik for, hvad det vil sige, at være en minoritet. Eksempelvis havde A udtrykt ønske om at snakke om det at være i en forældrerolle som queeridentificeret. Hendes oplevelse af situationen var dog, at der var en stor blind vinkel på dette område, og at terapeuten slet ikke kunne italesætte dette. På den måde formår terapeuten ikke rigtigt

at leve op til ønsket om, at terapeuten skal have relevant ekspertise og kunne møde klienten med rummelighed (Hougaard, 2013).

5.2 Metoden og fremgangsmåden

I udarbejdelsen af dette projekt, startede jeg med at lave udkast til problemformuleringen, for derefter at undersøge teorien og vælge en passende metode. Først derefter gik jeg i gang med analysen, blandt andet grundet den sene dato for udførelsen af interview B. Gennem transskriptionerne måtte jeg dog erkende, at der i vores interview dukkede forskellige elementer op, som jeg godt kunne have ønsket mig at inkludere i teoriafsnittet. Dette kunne eksempelvis være at undersøge de bøger, som A nævner, eller undersøge de nært beslægtede terapi-tilgange, som eksempelvis hvad B kalder "queercentered approach". Nogle lignende emner får jeg dog mulighed for at undersøge nærmere, gennem den perspektivering jeg medbringer til eksamen, når projektet skal forsvares. Omvendt har fremgangsmåden i projektets udarbejdelse også været gavnligt, da jeg ikke havde særlig kendskab til feminisme inden for en musikterapeutisk kontekst, hvilket tydeligvis udgør baggrunden for de oplevelser og filosofier, som begge informanter fortæller ud fra. På et personligt plan værdsætter jeg også denne viden, da jeg ikke før har set musikterapeutisk litteratur favne feminisme så konkret.

Derudover var der også udfordringer med hensyn til planlægning af interviews - interviewet B blev udsat to gange, hvilket faktisk havde større påvirkning på min planlægning og fremgangsmåde med pågældende interview, end jeg havde forventet. Vedrørende behandling af de to interviews, blev der dog også gjort mere forskel end fremgangsmåden anbefaler (Braun & Clarke, 2006), samt hvad jeg selv havde forventet. Da det også var det sidste interview, jeg behandlede, fandt jeg på en måde frem til en optimeret arbejdsmetode. Dette var naturligvis gavnligt for interview B, men en smule ærgerligt, da det gør en smule forskel på behandlingen af de to interviews. Konsekvensen heraf er, at muligheden for differencer i analysen forhøjes. Eksempelvis er der noteret det antal gange, en kode nævnes i interview A, men da jeg alligevel ikke valgte at benytte det, har jeg ikke gjort det samme i interview B. Dette omtales også i læringsporteføljen, i bilag 6. Trods denne forskel kan det fremhæves, at metoden i sin grundform er den samme, og at jeg er den samme person, der har udført begge analyser.

Derudover benyttede jeg det semistrukturerede interview. Dette gav enormt god mening for mig, da det gav en masse frihed under interviewet og var muligvis bidragende til, at interviewene havde gode flows. Sammenholdes interviewguide (se bilag 4) med de endelige interviews, ses det også, at der er nogen variation mellem. At have de

forberedte spørgsmål ved hånden gennem udførelsen bidrog dog til, at jeg hurtigt fandt inspiration, hvis vi fik talt et emne til ende. Jeg kunne måske have ønsket mig at de to interviews ikke var udført online, selvom det geografisk var det, der kunne lade sig gøre.

Den tematiske kodning fungerede rigtigt godt langt ind i processen, men efterhånden som temaerne blev foldet ud, blev det let at se, hvor involverede temaerne var med hinanden, trods klare afgrænsninger som udgangspunkt. I det semantiske felt, der afdækker samfundet - strukturer - individet, gjorde jeg hurtigt den erfaring, at et element ikke let lader sig adskille fra resten. Da individet lever efter strukturerne i samfundet, kan det på den måde være svært at isolere én enhed. Jeg tillod derfor få koder at optræde under flere temaer, hvilket ikke er idéelt med hensyn til at bibeholde en klar struktur mellem temaerne, men omvendt havde det ikke været passende at tilbageholde sammenkoblinger mellem temaer og koder, som opstod, og havde data at tilføre til pågældende afsnit.

Samlet set har jeg en oplevelse af, at udførelsen var vel gennemført. Der var nogle udfordringer undervejs, hvilket er forventeligt. Opsummerende set har det ikke forstyrret processen i særlig grad, og trods nogle uforudsete elementer, blev tidsplanen holdt.

5.3 Feministisk etik og membercheck

Gennem udførelsen af de to interviews, var det enormt vigtigt for mig selv at efterleve de feministiske principper, da principper og den praktiske udførelse helst skal hænge være i overensstemmelse. Derfor har jeg valgt at inkludere membercheck, så begge informanter har haft mulighed for at pointere eventuelle misforståelser. På den måde sikrer jeg højst mulig kvalitet af selve interviewet, og giver også informanterne mere medbestemmelse i det, at de har mulighed for at irettesætte eventuelle fejl.

I tillæg med dette er der også vedlagt to samtykkeerklæringer, da jeg hurtigt forstod, at komplet anonymisering ville være svær at udføre, da der ville være oplysninger, som kunne være mulige at henføre til informanterne. Den originale samtykkeerklæring var derfor ikke dækkende og eksplicit nok, og jeg måtte inkludere en mere, se bagest i bilag 3.

I forlængelse af disse tanker er det værd at nævne feministisk etik. Feministisk etik er et teoretisk felt, der spænder bredt og har optrådt i det akademiske felt siden 1970'erne. Det dækker bredt og deler mange grundværdier, som de forskellige feministisk-orienterede teoretiske områder, såsom at vægte ligestilling mellem de aktuelle aktører, kvinders rettigheder samt at gøre op med kønsstereotyper. Dette sættes i en etisk kontekst.

Feministisk etik udsprang af en stigende opmærksomhed på kvinders roller og rettigheder i eksempelvis en politisk kontekst (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2019). Heraf udspringer der også etik, der kaldes *feminist care ethics.* Dette er på baggrund af, at mange omsorgsfag ofte har haft overvægt af kvindelige medarbejdere. Det er også til dels omhandlet hvordan omsorg har været knyttet til det kvindelige køn. Denne feminine ladet tilgang har også præget andre områder, eksempelvis i højere uddannelse (Schultz, 2022). Dette er måske også i særlig grad værd at overveje i kontekst af disse to interviews, og deres erfaringer i musikterapi, som jo i Danmark også har det ekstra lag af at være en akademisk uddannelse. Da musikterapi i nogen grad er et fag med overvægt af kvinder, er der i faget også flere kvinder i eksempelvis forskerroller og pionerer, som almindeligvis ofte er mandligt domineret. Det kunne derfor være interessant at overveje, om dette musikterapeutiske miljø har påvirket de to informanter. Informant A fortæller eksempelvis om de kvinder, der har grundlagt uddannelsen i Aalborg. Hun udtaler, at de gennem det må have haft en feministisk dagsorden. Hun oplever dog ikke, at feminisme er direkte udtalt på studiet. Informant B har kollegaer i deres hverv som underviser samt supplerende klinisk praksis ved siden af. For hende er feminismen meget udtalt, og selvom de ikke fortæller det direkte, får jeg indtrykket af, at en feministisk orientering er mere almindelig i deres hverdag. De to informanter har altså lidt forskellig erfaring med dette, og selvom det ikke er særligt velbegrundet i disse interviews, er der mulighed for, at der er sammenhæng mellem det at være i det musikterapeutiske fag og mødet med feminismen.

Dette er også relevant i kraft af, at musikterapiuddannelsen oftest har haft overvægt af kvinder på Aalborg Universitet. I min egen tid på studiet har kønsfordelingen efterhånden ændret sig, og flere af de nyere fordelinger er tæt på en halv-halv fordeling. Personligt har jeg fundet det inspirerende, at der er mange kvindelige lektorer, samt at opleve forskning både nationalt og internationalt af kvindelige forfattere. Dette giver en form for tryghed for kvinder i det akademiske felt, når andre kvinder er synlige i forskerrollerne. Det har påvirket mig, sådan at det har været lettere at spejle sig i forbillederne, og derigennem også opnå højere tillid til egen kunnen.

5.4 Informanterne og deres relevans for emne

Informant A og jeg kom i kontakt gennem et opslag på et socialt medie, som nævnt i kapitel 4.1.2. Jeg fik to henvendelser på mit opslag, og valgte A, da profilen passede bedst med det, jeg søgte. Informant B var jeg blevet foreslået af en bekendt, og da B's profil passede på det, jeg ønskede at undersøge nærmere, aftalte vi en dato for interviewet. Tid var dog især en faktor med informant B, da jeg havde haft kontakt til en anden

feministisk orienteret musikterapeut, som desværre ikke kunne deltage i interviewet alligevel, og vores samarbejde derfor også startede sent i processen.

Til interview A ønskede jeg at få kontakt til en, der havde indgået i musikterapi, og manglede det feministiske perspektiv. På den måde kunne feminismen i musikterapi belyses fra to forskellige vinkler. Informant A havde indgået i forskellige terapiforløb, herunder musikterapi, og havde haft en oplevelse af, at det feministiske perspektiv manglede. Dog var mange af fortællingerne nogle år gamle, da mange af eksemplerne foregik i hendes studietid omkring årtusindeskiftet. Dette havde jeg ikke forudset, da det naturligvis satte en form for historisk parentes om de fortællinger, A bragte til interviewet. Informant A er også selv uddannet musikterapeut, hvilket ikke var noget, jeg som sådan havde regnet med. Det var ikke en stor overraskelse, at hendes musikterapi-erfaring var i kontekst med uddannelsen, da musikterapi endnu er et lille fag. Jeg valgte at fokusere på A's erfaringer, hvor hun har været klient, samt hendes fortællinger som studerende. Derfor kan det forsvares, at A repræsenterer klient-perspektivet.

B har gennemført en ph.d. i musikterapi og underviser i Amerika. De har en smule klinisk arbejde ved siden af deres undervisning, og går også selv til terapi. I B's rolle, havde jeg ideelt ønsket, at de havde haft mere erfaring med eksempelvis kvinder på krisecentre, da jeg fandt en sammenfletning mellem denne klientgruppe og feministisk-orienteret terapi i mit 8. semesters litteratur review. B havde haft lidt erfaring som frivillig ved en hotline på et krisecenter, men ikke klinisk arbejde. Dette var heller ikke et krav, og da B havde været involveret i feministisk pædagogik samt feministisk musikterapi, tænkte jeg, de ville være en relevant deltager. Da B samtidig var underviser med et teoretisk bagland i feminismen, bidrog dette til en dialog, som jeg ikke først havde taget højde for skulle inddrages - det skabte rum for at spejle den feministiske musikterapi i praktiske eksempler fra feministisk pædagogik.

Det der ikke var anset, da jeg startede med dette design, er at begge roller faktisk kan varetage begge perspektiver. Da begge er uddannet inden for musikterapi, samtidig med, at de begge har indgået - og i B's tilfælde indgår- i terapi, kan de begge i teorien repræsentere terapeut- og klient-perspektivet. Det var en interessant opdagelse, da linjerne mellem disse to informanter på den måde svandt lidt ind, hvilket stillede dem nærmere hinanden. Naturligvis har de begge forskellige baggrunde og har bidraget med forskelligt materiale, men det talte alligevel på en måde ind i den feministiske grundværdi om at rollerne som terapeut og klient ikke nødvendigvis er så skarpt adskilte.

5.5 Hvordan denne viden kan implementeres i feltet og på studiet

Jeg er selv på mit afsluttende semester, og kan af erfaring fortælle, at jeg ikke er blevet introduceret til feministisk musikterapi gennem undervisning på studiet. Det nærmest beslægtede har været samfunds-musikterapi, der også forholder sig kritisk til samfundet, især med øje for minoritetsgrupper og psykisk sårbare. Mit første bekendtskab med feminisme, inkorporeret i musikterapi, har været under 8. semester, hvilket på nuværende tidspunkt er et år siden. Dette var naturligvis selvvalgt og kan derfor ikke repræsentere pensum.
Der har dog været inkluderet lidt feministisk musikterapi litteratur på 7. semester sidste år, som var den feministiske musikterapis første optræden i pensum på Aalborg Universitet (jvf. Hannibal, N. samtale 13.3.2023).

Gennem de erfaringer, som informanterne A og B deler i disse interviews, kan der opnås indblik i både hvordan det kan opleves, at være i en minoriseret position og deltage i terapi, samt hvordan man som musikterapeut kan arbejde med feminismen klinisk og som underviser. Der er, som nævnt i interview B, ikke nogen specifik træning i feministisk musikterapi, og hvordan terapeuterne arbejder med det, varierer meget. Eksempelvis har Sandra Curtis arbejdet med musikvideoer, omhandlende eksempelvis partnervold, og så haft åbne diskussioner i grupper om hvordan klienterne påvirkes af musikvideoen. Derudover arbejder hun med sangskrivning, der netop har til formål at styrke kvinderne i deres historie og derigennem facilitere empowerment (Curtis, 2019). B arbejder med feminisme som deres eget udgangspunkt, men det tager form alt efter hvilken klientgruppe, de arbejder med. De lægger især vægt på det ligestillede forhold mellem klient og terapeut, samt at arbejde ud fra terapeutens helbreds-definition.

Med øje for de bevægelser, der er i samfundet nu, ville jeg argumentere for, at det er gavnligt at inkludere det feministiske perspektiv i musikterapiuddannelsen. Dette kunne eventuelt gøres gennem pensum, en workshop eller en temadag, og behøvede ikke nødvendigvis at være længere forløb. Udbyttet af dette kunne være, at introduktionen sådede frø og vakte omtanke blandt de studerende, således at de selv har større mulighed for at forholde sig til samfundsstrukturerede problemer, som feminismen ofte gør. Det kan på den måde være et værktøj, eller en indfaldsvinkel, når man møder klienter, der har behov for at italesætte disse strukturelle problemer. Gennem dette må jeg påpege, at det jo netop ofte er minoriserede grupper, eller på andre måder befolkningsgrupper, som ikke altid er velintegreret i samfundet, og netop kan have oplevelser med undertrykkelse og have et større behov for at italesætte dette, end hvad man måske selv kender fra sit private liv.

Det er dog mit indtryk, at det kan være en udfordring for en udøvende terapeut, der ikke har beskæftiget sig særligt med feministiske tankegange før, at sætte sig ind i hvordan man kan implementere det i sin profil og praksis. Derfor ville det kunne også imødekomme eventuelle spørgsmål, hvis vedkommende, der holdt oplægget eller workshoppen, selv var fra det terapeutiske fag, var velbevandret i feminismen og havde erfaring indenfor feministisk terapi.

5.6 Feminismen som målet for det gode, oplyste og et perspektiv fremad

I dette afsnit ønsker jeg at se kritisk på feminismen som *det gode* eller det *mål* vi stiler imod. Der kan hurtigt skabes en konnotation, hvor feminismen bliver parallelt med det moralske højerestående. Dette kan dog være hæmmende for, at en diskussion kan udfolde sig frit, eller en undersøgelse kan forholde sig åben, da et fund hurtigt kan affejes som det forkerte. Idealet for, hvad der er rigtigt og forkert, for hvad man stolt viser frem eller gemmer lidt hen i det skjulte, ændrer sig gennem tiderne. I det vi ser i samfundet nu, er det især feministiske værdier, der skinner igennem: Vi ser et opgør med mænd i magtfulde positioner, som misbruger deres magt. Vi oplever en forhøjet antal af kvinder i lederpositioner samt italesættelse fra de kvinder, der har oplevet krænkelser gennem hashtagget #metoo. Samtidig ser man modbevægelser, hvor mennesker, der ikke har været vant til at anse problemet som struktureret, afviser tankegangene og tilskriver det en sarthed, som de ikke selv kan relatere til.

Måske grundet den endnu stigende globalisering og i nogen grad homogenisering af samfund verden over, blusser disse tendenser endnu mere op. Vi hører mange historier fra især Europa og USA, og vi har konstant adgang til informationer over hele verden. Vi inspireres og forarges konstant på tværs af landegrænser. Dette ville kunne kaldes en social revolution - reglerne ændrer sig for hvad der er rigtigt og forkert, og det går stærkt. Kløfter mellem generationer bliver større og mere opdelte. Med disse refleksioner ønsker jeg at belyse fra et politisk historisk perspektiv - ikke mindst den værdiladning af feminisme som et politisk emne, der forekommer. Det står frit for, hvem man er enige med i denne verden, og hvad man ønsker at arbejde med og imod. Vi må dog forholde os til den udvikling vi ser nu, og da må man erkende, at med den udvikling, samfundet gennemgår nu, er feminismen en del af det mål, vi sigter efter.

Gennem dette er det relevant at se på den næste generation af uddannede musikterapeuter, og kende til det ansvar, der ligger på deres skuldre. For fagets udvikling må naturligvis gå hånd i hånd med de drejninger, som studiet tager. Indskudt kan det nævnes, at informant A også i interviewet italesætter, at musikterapis adaption til det

feministiske dogme er en *"del af fagets overlevelse"*. Dette kan være abstrakt at gribe an og forstå meningen med. Gennem bevidstgørelse af de feministiske elementer, kan vi bedre bryde med de binære forståelser, vi eksempelvis har af køn og seksualitet. Dette er belyst gennem artiklen *Queering the Curriculum* hvor netop disse filosofiske spørgsmål er undersøgt. Artiklen opererer nærmere med såkaldt *queer theory*, som Informant B også nævner, når de fortæller om feminismens beslægtede orienteringer. Gennem *queer theory* sætter man større fokus på, hvordan man eksempelvis frembringer de største potentialer, i stedet for at se efter mangler i eksempelvis studerendes kunnen. Tilgangen er opstået af studier i homoseksualitet, hvorigennem man kan anskue køn og seksualitet fra en anderledes vinkel. Generelt bliver det gennem queer theory muligt at træde et skridt tilbage og anskue vores forståelse af "normal" kønsidentitet og seksualitet som sociale fænomener snarere end en sandhed. Artiklen fremhæver blandt andet, at musikterapi endnu mangler at forholde sig til disse elementer i større grad. De pointerer eksempelvis, at antagelser og strukturer om og imellem køn ligger implicit i den litteratur, som vi stadig bruger. Artiklen argumenterer for, at forholde sig til disse elementer er en del af at tage ansvar, både kulturelt og socialt. Dette er fordi man gennem uddannelse og oplysning af den kultur man kommer fra og handler indenfor, giver større mulighed for at være bevidst omkring forståelse af eksempelvis races, køns- og sexualitets privilegier - især hvis ens eget udgangspunkt er ciskønnet, straight og hvid. Stræben efter denne oplysning af terapeuten, er også i ønsket om at musikterapi skal være et fag, der arbejder imod undertrykkende strukturer. På den måde har vi bedst mulighed for at møde, forstå og facilitere et trygt rum for alle klienter (Baines, Pereira, Edwards & Hatch, 2019).

5.7 Feminisme i terapi - relateret beretning

Når vi diskuterer feminisme i musikterapi, kan det være gavnligt at se på hvordan andre mentalt sundhedsorienterede retninger har adapteret feminismen. Der er naturligvis et hav af forskellige indfaldsvinkler, og det kan være svært at repræsentere dem alle. Derfor har jeg valgt to indfaldsvinkler baseret på to forskellige artikler, der repræsenterer to forskellige aspekter. Den første er det personlige aspekt, hvor den enkeltes livshistorie fremhæves og beretningen om mødet med feminismen beskrives. Miriam Greenspan er en psykoterapeut, der stødte på feminisme og ønskede at inddrage det i hendes arbejde. I en af hendes artikler diskuterer hun sine mest indflydelsesrige udgivelser, og deler desuden ud af hendes private erfaringer og liv som blandt andet datter af Holocaust-overlevere. Dette har naturligvis markant mærket begge forældre - hun beskriver det som at *"listen to untold stories"*. Med en emotionelt kompetent far og en intellektuel mor, der begge havde sociale rettigheder, ligestilling og opgør mod

hierarkier som kerneværdier, havde Miriam et godt udgangspunkt for selv at engagere sig i lignende felter. Grundet forældrenes historie, havde de oplevede traumer, der gik ud over Miriams tryghed. Trods kærlige kompetente forældre, mærkede hun, hvordan transgenerationelle traumer påvirkede hende. Her kom hun i kontakt med nogle af feminismens grundværdier: at forstå, at mennesker i høj grad er påvirket af det samfund, de lever i. Som hun selv beskriver: *"We live in the world, and the world lives in us."* (Greenspan, 2017).

På dette tidspunkt havde Greenspan lige droppet ud af en phd i *English and Comparative Literature* i en alder af blot 22. Alligevel følte hun sig deprimeret - hun deltog i en såkaldt bevidsthedsudvidende gruppe, hvor hun så hendes egen situation spejlet i medlemmerne: intelligente, unge kvinder, der var deprimerede og følte sig utilstrækkelige. Greenspans opdagelse var, at dette måtte skyldtes, at de alle var kvinder. De havde ikke samme muligheder og rettigheder som mænd, og vurderede sig selv fra et maskulint perspektiv - Greenspan udtrykker det som at kvinder ikke blot blev holdt tilbage i samfundet, men også *enslaved psycologically*. I 1970'erne blev Greenspan medlem af en feministisk socialistisk gruppe. Hun oplevede et øjeblik, hvor der ikke var nogen vej tilbage for hende - hun ville hjælpe verdens kvinder med at overkomme og heale fra samfundets sår - og i hendes øjne var terapi en vej til dette. I forbindelse med hende uddannelse indenfor psykologi oplevede hun, at den freudianske psykoterapeutiske tilgang forsømte den samfundsmæssige kontekst helt, og var derfor især skadelig for kvinder. Hun fortæller et skrækeksempel, hun beskriver sådan: *"I would come home from my internship program having learned how to diagnose a survivor of sexual abuse as a borderline personality"*. Trods dette færdiggjorde hun uddannelsen og blev uddannet psykolog - med høj popularitet blandt de kvindelige klienter - og der startede hendes pioner-rolle i feministisk terapi. Hun begyndte selv at skrive artikler og gik logisk til værks i sin tankegang. Præmissen blev: hvis samfundet er kvindeundertrykkende, og terapi reproducerer den undertrykkelse; Hvordan ser en fri, feministisk model så ud? Dette var afsættet for *New Approach for Women & Therapy*, som hun udgav i 1983. Hun brugte den feministiske tilgang, som en ud af mange forskellige mulige tilgange, til at adressere problemer, som kvinder i psykoterapi ofte var involveret med. Af disse kan nævnes eksempelvis depression, undertrykt vrede og lavt selvværd. Greenspan var skeptisk overfor dette, og så dem som resultater af undertrykkelse med rødder i patriarkatet. Efter en længere periode blev Greenspan mere spirituel, og beskæftigede sig mindre med social-aktivistisk politik og mere med et bredere syn på healing og spirituel styrke (Greenspan, 2017).

Artiklen spejler tæt de elementer, der har vist sig i de to interviews. Især interview A

taler meget ind i artiklen - tilfældigvis deler Miriam Greenspan og informant A deres religiøse baggrund, og nogle af de udfordringer, A benævner, er også relateret til pointer, som Greenspan drager. Eksempelvis fortæller A hvordan hun oplever hendes udfordring med at tage plads som et kønsbetinget problem, og Greenspan anerkender præcis det, at der er kønsbetingede udfordringer, som fejldiagnosticeres snarere end adresseres som samfundsproblem. Endvidere fortæller A om hendes oplevelser med terapeuter, som ikke formåede at italesætte sådanne udfordringer. A beskriver det som, at konsekvensen af dette var, at hun internaliserede disse problemer. Greenspan fortæller om hvordan hun så det som, at terapeuterne reproducerede uhensigtsmæssige strukturer.

Den næste artikel repræsenterer det andet aspekt, hvilket er integrationen af feminismen i terapien. I denne artikel sættes der fokus på eksempler tværs over landegrænser, hvor forfatterne har samlet eksempler og forslag til hvordan man integrerer feministisk terapi. Artiklen hedder *Transnational Feminist Therapy: Recommendations and Illustrations* og beskæftiger sig, som titlen indikerer, med internationale eksempler på feministisk, mental helbreds-arbejde. I artiklen nævnes *cultural humility* - et begreb, der indkapsler det, at reflektere over sig selv og den position, man er født i, som skal hjælpe med at bygge en tillids- og respektfuld, inkluderende atmosfære i terapi. Begrebet stammer fra sundhedsregi og har senere fundet sin vej ind i psykoterapien. Begrebet dækker også over at træde mere væk fra en ekspert tilgang i sin beskæftigelse og ind i en forståelse af, at læring er livslang. Som samfundet konstant udvikler sig, både globalt og nationalt, må individet ofte re-examinere sig selv. Dette kræver en anerkendelse af magtstrukturer og deres indflydelse på os i samfundet og privat samt empati og tålmodighed. Det indebærer også en forståelse for den bias, vi underbevidst bærer rundt på i mødet med forskellige mennesker, og forstå at det ikke altid er behageligt eller nemt at lave om på. Det kan derfor være sværere for et menneske i en mere privilegeret position, eksempelvis hvis vedkommende er fra middelklassen og hvid, at ændre på sin bias. Det dækker også over en bevidsthed omkring marginalisering, privilegier og hvad disse elementer fører med sig. I artiklen kritiserer de tendensen til, at nogle grupper forsøger at lægge en model ned over en hel befolkningsgruppe - eksempelvis med feminismen, hvor fænomenet ikke kan gribes an på samme måde for eksempelvis sorte og hvide personer. Dette kræver at individet engagerer sig i at danne sig selv yderligere, og at man ud fra egen, relevant interesse dykker ned i stoffet frem for at blive tvangsfodret med information (Zerbe Enns, 2021).
Hvad angår selve implementeringen af disse værdier, kræver det en bevidsthed om den litteratur, vedkommende benytter. Det er en fordel at benytte teori, der understøtter afkolonisering. Der er blandt andet opmærksomhed på dette, da psykologi også har

været en undertrykkende praksis. Eksempelvis har litteraturen været centreret omkring og udgivet af netop hvide mennesker fra middelklassen, som derfor overser de nuancer der er i subkulturerne. Der opfordres i artiklen til at have dette in mente, samt at kigge aktivt efter bias når litteratur skal udvælges. Her foreslås det at kigge efter 1) det historiske fundament, 2) de centrale antagelser samt de teoretiske koncepter, 3) hvordan sundhed portrætteres og navngives, 4) rollerne af behandlerne og dem der søger behandling og slutteligt 5) metoder, der benyttes i behandlingen. Efter vurderingen af litteraturen og dens begrænsninger, kan den feministiske praktiker tage stilling til om en rekonstruktion af teorien er mulig, og om dette kan mindske eksempelvis iboende bias eller sexisme. Derudover kan man eksempelvis i forskningsmiljøer arbejde sammen med mennesker fra andre kulturer, så der kan gives flere perspektiver på et givent emne (Zerbe Enns, 2021).

Ved valg af metode og tilgang, er det godt som feministisk praktiserende, at have følgende i mente: 1) identificere begrænsningerne i konventionel psykologi, 2) undersøge hvilken rolle magt spiller i litteratur, der støtter op om konventionel psykologi samt 3) at lægge vægt på sociale forandringer og retfærdighed (Zerbe Enns, 2021).

Derudover pointerer de også, at hvis man ønsker arbejdet skal være effektivt, er det meget vigtigt at være bekendt med de rammer, man opererer indenfor. Det er i denne kontekst samfundet, og at kende til rammerne er at kende til de værdier, familiestrukturer, økonomiske, uddannelses- og arbejdsforhold, normer, kønsrelaterede forventninger, regering, religiøse overbevisninger og hvordan undertrykkelse kommer til udtryk i samfundet. Jo mere viden vedkommende har om forskellige minoritetskulturer, jo større mulighed har man for at sikre en velinformeret, feministisk praksis (Zerbe Enns, 2021).

Som det fremstår, er det feministiske perspektiv, ikke et der kan inkorporeres henover en eftermiddag. Det kræver meget selvstudie og derigennem viden om andre befolkningsgrupper, kulturer og samfund, og kræver også at man er i stand til at tænke kritisk med øje for disse elementer.

KAPITEL 6: KONKLUSION

Feminismen er en social bevægelse, der har været iværksat i mange år. Bevægelsen er kommet til udtryk på mange forskellige faconer gennem tiden. Feminismen har udviklet sig gennem årene, hvor den i starten har centreret sig om en forholdsvis lille del af kvinder, og er især på de seneste år blevet mere inkluderende, og har større opmærksomhed på eksempelvis *people of colour*, transkvinder, tykke kvinder og kvinder med funktionsnedsættelser.

I den inkluderende teori beskrives det, hvordan feminismen har fundet plads i musikterapien, og især hvordan den grundlæggende feministiske tankegang og det fundamentale værdisæt er. Når dette er i kontekst af musikterapi, er der stor fokus på om der er ubalance i magten mellem terapeuten og klienten. Heraf kan nævnes helbreds-definitionen, og hvor retten til denne beror. Derudover sætter feministisk musikterapi fokus på, hvordan samfundet er, og hvordan den pågældende klient har mulighed for at handle inden for de samfundsmæssige rammer. En feministisk musikterapeut er også forpligtet til selv at arbejde med sin indre bias, som kan skade terapeutens syn eller forståelse af klienten. Den feministiske musikterapi fik først rigtigt fodfæste i litteraturen ved udgivelsen af *Feminist Perspectives in Music Therapy* (2006). Flere og flere artikler blev udgivet vedrørende lignende emner de følgende år.

Under interviews og gennem den tematiske kodning, har jeg fået indblik i miljøet i feministisk musikterapi. Informant A har fortalt om hendes oplevelser som musikterapistuderende samt klient. Hun fortæller, om hvordan hun ofte mødte manglende italesættelse. Dette oplevede hun ikke som et valg fra terapeutens side af, men et produkt af samfundet: de pågældende terapeuter havde altså ikke bevidsthed omkring systemerne i samfundet og hvordan de kan påvirke en person i informant A's position. I tillæg har informant B fortalt om livet som underviser på universitetet i musikterapi med en feministisk dagsorden. De fortæller også lidt fra deres praksis og deres egen erfaring i terapi. For B er feminismen og deres egen undervisning uadskillelige, og det er ligeledes også et krav for deres egen private terapeut. De fortæller om deres praksis og studerende, og hvordan de har mødt undertrykkelse på forskellig vis. De fortæller om deres forståelse af situationerne, og hvordan der er strukturer i samfundet, som kræver revidering.

Feminismen har altså berørt dele af musikterapi og har haft indflydelse med tilhørende

kerneværdier. Den dominerende musikterapi virker stadig til at have sine psykodynamiske rødder, og nogle af de iboende værdier kan stride imod feminismen. Hvordan man uddanner i feministisk musikterapi er på sin vis stadig et ubesvaret spørgsmål. Det er et område, der kræver fortsat forskning og uddannelse.

Det er svært med sikkerhed at fastslå præcis hvordan feminismen har haft sin indflydelse på musikterapi, selv efter de mange observationer der her er gjort i både to interviews og teoretiske artikler og bøger - men ét er sikkert: De sociale forandringer i samfundet er i høj bevægelse, og manifesterer sig i flere og flere områder. Det har også indflydelse på musikterapi og bliver fortsat udforsket af både teoretikere og praktikere inden for feltet.

LITTERATURLISTE

Baines, S. (1992). *The sociological and political contexts of music therapy: A question of ethics*. Unpublished masters' thesis. New York University.

Baines, S., Pereira, J., Edwards, J. & Hatch, J. (2019, October). *Queering the curriculum: Why music therapy and other creative arts therapy trainings need queer theory.* In Voices: A world forum for Music Therapy. Uni Health, The Grieg Academy Music Therapy Research Centre.

Bodry, K. & Schwantes, M. (2021). Clinical applications of feminist music therapy: An overview of the literature. *Nordic Journal of Music Therapy*, *30*(2), 106–130. https://doi.org/10.1080/08098131.2020.1753230

Bonde, L. O. (2014). *Musikterapi: Teori-uddannelse-praksis-forskning: En håndbog om musikterapi i Danmark*. Klim.

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology, 3(2), 77-101.*

Curtis, S. L. (2019). *Beyond# MeToo.Psychology*, *3*(2), 77–101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Curtis, S. L. (2012). *Feminist music therapy: Transforming theory, transforming lives.* Barcelona Publishers. Lokaliseret på: https://spectrum.library.concordia.ca/975008/1/Feminist_music_therapy.pdf

Curtis, S. L. (1996). *Singing subversion, singing soul: Women's voices in feminist music therapy* Doctoral dissertation, Concordia University. PhD afhandling.

Descript (n.d.) https://www.descript.com/ Transskriptionsprogram udgivet i 2021.

Dilks, S., Tasker, F. & Wren, B. (2013). Conceptualizing the therapist's role in therapy in psychosis. Psychology and Psychotherapy, 86(3), 315–333. https://doi.org/10.1111/j.2044-8341.2011.02061.x

Forinash, M. (2006) 'Feminist Music Therapy Supervision' in Hadley, S. (ed.) *Feminist perspectives in music therapy.* Barcelona Publishers.

Greenspan, M. (2017). Feminism, Therapy, and Changing the World. *Women & Therapy*, *40*(3-4), 334–345. https://doi.org/10.1080/02703149.2017.1241573

Grissom-Broughton, P. (2020). A matter of race and gender: An examination of an

undergraduate music program through the lens of feminist pedagogy and Black feminist pedagogy. *Research Studies in Music Education*, *42*(2), 160–176. https://doi.org/10.1177/1321103X19863250

Hadley, S. (2006) 'Embracing Feminism: An Overview' in Hadley, S. (ed.) *Feminist perspectives in music therapy.* Barcelona Publishers.

Hadley, S. (2006). *Feminist perspectives in music therapy* (Hadley, Ed.). Barcelona Publishers.

Hernandez-Ruiz E. (2020) MT-BC, *Empowering Women Survivors of Domestic Violence*, Music Therapy Perspectives, Volume 38, Issue 1, Pages 3–6. PhD afhandling. Lokaliseret på: https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1093/mtp/miaa005

Hougaard, E. (2013). *Psykoterapi : teori og forskning.* (2. udgave). Dansk Psykologisk Forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. Hans Reitzels Forlag.

Li, X. (2022). *The "dyadic dance": Exploring therapist–client dynamics and client symptom change using actor–partner interdependence modeling and multilevel mixture modeling*. Journal of Counseling Psychology, 69(4), 474–489. https://doi.org/10.1037/cou0000599

McCusker, G. (2017). A feminist teacher's account of her attempts to achieve the goals of feminist pedagogy. *Gender and Education*, *29*(4), 445–460. https://doi.org/10.1080/09540253.2017.1290220

Mohajan, H. (2022). *An Overview on the Feminism and Its Categories.* IDEAS Working Paper Series from RePEc.

Møhl, B., & Kjølbye, M. (2013) *Psykoterapiens ABC.* (1. udgave.). Psykiatrifonden.

Nicholas, J., Penny Light, T. & Bondy, R. (2016). *Feminist pedagogy in higher education : critical theory and practice*. Wilfrid Laurier University Press.

O'Grady, L & McFerran, K. (2006) '*Birthing feminist community music therapy: the progeny of community music therapy practice and feminist therapy theory*' in Hadley, S. (ed.) *Feminist perspectives in music therapy.* Barcelona Publishers.

Pahuus, M. (2010). *Filosofisk antropologi, fænomenologi og anvendt filosofi : Tiltrædelsesforelæsning den 5. februar 2010*. Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi, Aalborg Universitet.

Patterson, C., Anderson, T. & Wei, C. (2014). Clients' Pretreatment Role Expectations, the Therapeutic Alliance, and Clinical Outcomes in Outpatient Therapy: Clients' Pretreatment

Role Expectations. Journal of Clinical Psychology, 70(7), 673–680. https://doi.org/10.1002/jclp.22054

Robson, C. & McCartan, K. (2016, 4th ed.) *Real World Research*. Chichester: John Wiley

Rolvsjord, R. (2006). Therapy as Empowerment: Clinical and Political Implications of Empowerment Philosophy in Mental Health Practises of Music Therapy. *Voices : a World Forum for Music Therapy*, *6*(3). https://doi.org/10.15845/voices.v6i3.283

Ruud E. (2010). *Music therapy: a perspective from the humanities*. Barcelona Publishers.

Schultz, C. (2022). *Leading with feminist care ethics in higher education : experiences, practices, and possibilities*. Springer Nature.

Shuttleworth, S. A. (2006) 'Viewing music therapy assessment through a feminist therapy lens' in Hadley, S. (ed.) *Feminist perspectives in music therapy.* Barcelona Publishers

Zerbe Enns, C., Bryant-Davis, T. & Díaz, L. C. (2021). Transnational Feminist Therapy: Recommendations and Illustrations. *Women & Therapy*, *44*(1-2), 212–233. https://doi.org/10.1080/02703149.2020.1776021

(2019, 27. maj) Feminist Ethics. Stanford Encyclopedia of Philosophy. (https://plato.stanford.edu/entries/feminism-ethics/ hentet 8. maj 2023)

BILAG

1. Interview transskriptioner med farvekoder + interviews med koder
2. Samlede koder, grupperinger og temaer
3. Samtykkeerklæringer
4. Interviewguide
5. Opslaget til klient/Informant A og mail til terapeut
6. Læringsportefølge